

Yhtymähallitus 23.11.2017
Yhtymävaltuusto 1.12.2017

Siuna SOTE

TOIMINTA- JA TALOUSSUUNNITELMA 2018 – 2020

Talousarvio 2018

Sisällys

1.	PERUSTEHTÄVÄ	1
2.	STRATEGIA	2
2.1.	STRATEGIAN TAUSTAA	2
2.2.	ARVOT.....	3
2.3.	MISSIO.....	3
2.4.	VISIO.....	3
2.5.	KRIITTISET MENESTYSTEKIJÄT.....	4
3.	TOIMINNAN TULOKSELLISUUS	4
3.1.	TOIMINNAN VAIKUTTAVUUS.....	5
3.2.	ASIAKASPALVELUN LAATU.....	5
3.3.	PALVELUPROSESSIN SUJUUVUUS JA TALOUDELLISUUS.....	5
3.4.	HENKILÖSTÖN KYVYKKYYS.....	5
4.	TALOUS	6
4.1.	YLEISPERUSTELUT	6
4.2.	RAHOITUSJÄRJESTELMÄ.....	6
4.3.	RAHOITUSNÄKYMÄ TALOUSSUUNNITTELUKAUDELLE.....	7
4.4.	HINNOITTELU-, LASKUTUS- JA KORVAUSPERUSTEET.....	8
5.	TALOUSARVION- JA SUUNNITELMAN RAKENNE JA SITOVUUS	12
5.1.	KÄYTTÖTALOUS.....	12
5.2.	INVESTOINNIT	13
5.3.	RAHOITUS	13
5.4.	HENKILÖSTÖVOIMAVAROJEN JOHTAMINEN	14
5.5.	TALOUSARVION SITOVUUS.....	16
6.	KONSERNIN TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT	16
6.1.	YHTEISET PALVELUT.....	17
6.2.	TERVEYS- JA SAIRAANHOITOPALVELUT.....	24
6.3.	IKÄIHMISTEN PALVELUT	29
6.4.	PERHE- JA SOSIAALIPALVELUT	34
6.5.	YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLTO.....	40
6.6.	KUNTAYHTYMÄ YHTEENSÄ – EMO	43
6.7.	PELASTUSLAITOS.....	46
6.8.	TYTÄRYHTIÖT	52
7.	KUNTAYHTYMÄN TALOUSARVIO 2018 JA TALOUS-SUUNNITELMA 2018 – 2020	56

1. PERUSTEHTÄVÄ

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalvelujen kuntayhtymän tehtävänä on järjestää jäsenkuntiensa puolesta alueensa väestölle yhdenvertaisilla periaatteilla lainsäädännön mukaiset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, jotka ovat jäsenkuntien järjestämisvastuulla.

Kuntayhtymä järjestää myös jäsenkuntiensa puolesta pelastuslain (397/2011) 24 §:ssä tarkoitettun alueellisen pelastustoimen palvelut valtioneuvoston vahvistamalla alueella. Lisäksi kuntayhtymä järjestää ympäristöterveydenhuollon tehtävät sekä leirintäalueviranomaistehtävät jäsenkuntien puolesta siltä osin kuin kunnat ovat antaneet tehtävät kuntayhtymän hoidettavaksi.

Palvelut tuotetaan väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä palvelujen käyttäjiä tukien asukkaiden itsenäistä arjessa selviytymistä. Järjestämisvastuuseen kuuluvat ehkäisevät, korjaavat, hoitavat ja kuntouttavat sekä muut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut yhtenäisenä kokonaisuutena.

Kuntayhtymä voi tuottaa sosiaali- ja terveystalvelut seuraavin tavoin:

- 1) tuottamalla ne itse
- 2) kuntalain (410/2015) 49 §:ssä tarkoitettulla tavalla sopimuksin yhdessä toisen kunnan tai kuntayhtymän kanssa
- 3) hankkimalla palveluja muilta palvelujen tuottajilta
- 4) antamalla palvelun käyttäjälle sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain (596/2009) mukaisen palvelusetelin
- 5) muulla laissa säädetyllä tavalla.

Kuntayhtymällä voi olla yhtymävaltuuston perustamia liikelaitoksia ja se voi omistaa tai olla osakkaana niissä osakeyhtiöissä ja jäsenenä muissa yhteisöissä, joiden toiminnalla edistetään kuntayhtymän tehtäväalaa.

2. STRATEGIA

Siun soten strategian tarkoitus on ohjata kuntayhtymän päätöksentekoa ja sen työntekijöiden toimintaa arjessa.

Strategiakautta on järkevää jatkaa koskemaan vuosia 2017 - 2019 johtuen valtakunnallisen Sote- ja maakuntauudistuksen keskeneräisyydestä. Asiaa koskevan lainsäädännön valmistuttua strategiaa tullaan päivittämään vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla uutta toimintaympäristöä.

2.1. Strategian taustaa

Suomi on sata vuotisen historiansa aikana kehittynyt pohjoismaiseksi hyvinvointivaltioksi. Tämän aikajänteen kuluessa julkisen sektorin vastuu ihmisten arjen turvaajana on kasvanut suureksi. Valtio, kunnat ja kaupungit ovat vuosikymmenten kuluessa ottaneet enemmän vastuuta ihmisten hyvinvoinnista. Olemme saavuttaneet pisteen, jossa emme voi lisätä julkisen sektorin palveluja, elleimme ole valmiit nostamaan veroastetta. Väestön ikärakenteen muutos luo painetta palvelujen jatkuvalla lisäämiselle. Jatkossa meidän on löydettävä kustannustehokkaampia tapoja järjestää julkisia palveluita ja ihmisten on otettava enemmän vastuuta itselleen omasta hyvinvoinnistaan. Emme voi jatkaa entisellä toimintatavalla, mikäli tahdomme saavuttaa julkisen talouden tasapainon edes pitkällä aikavälillä.

Monet tämän päivän suomalaiset elävät historian parasta aikaa, elintaso ja mahdollisuudet toteuttaa itseään ovat paremmat kuin edelliset sukupolvet ovat osanneet kuvitellaan. Tästä huolimatta kansalaisten terveys- ja hyvinvointierot ovat suuret ja niitä on välttämätöntä pyrkiä tasaamaan.

Yksilöllisyyden kasvu, digitalisaatio ja asiakaslähtöisyyden tarve ovat tämän ajan megatrendejä. Ihmisten tarpeet ja elämäntavat ovat yksilöllisiä, mitä vaaditaan myös tuotteilta ja palveluilta. Hyvinvoinnin tarpeita ovat osallisuus, sosiaalinen pääoma, turvallisuus ja mahdollisuus vaikuttaa.

Tehtävien päätösten tulee olla aikaisempaa paremmin sidoksissa ihmisiin, joiden elämää ne koskettavat. Järjestelmä ei saa olla liian persoonaton ja etäinen tunnistaakseen yksilöiden tarpeet ja edistääkseen paikallisten toimijoiden kehitystä. Tarvitaan hyviä, osuvia ja vaikuttavia päätöksiä.

Niitä saadaan tehtyä, kun päätöksentekoprosessia avataan, se tehdään nopeammaksi, päätökset tehdään mahdollisimman alhaisella tasolla ja niitä tuetaan teknologian avulla.

Tarvitsemme palvelut, jotka ovat persoonallisia, kohtaavat asiakkaiden tarpeita ja tavoittavat heidät arjen keskellä.

Siun sote turvaa ihmisten arkea yhteistyössä kuntien, yritysten ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

2.2. Arvot

- Vastuullisuus
- Välittäminen
- Asiakslähtöisyys
- Yhdenvertaisuus

2.3. Missio

Turvaamme arkeasi

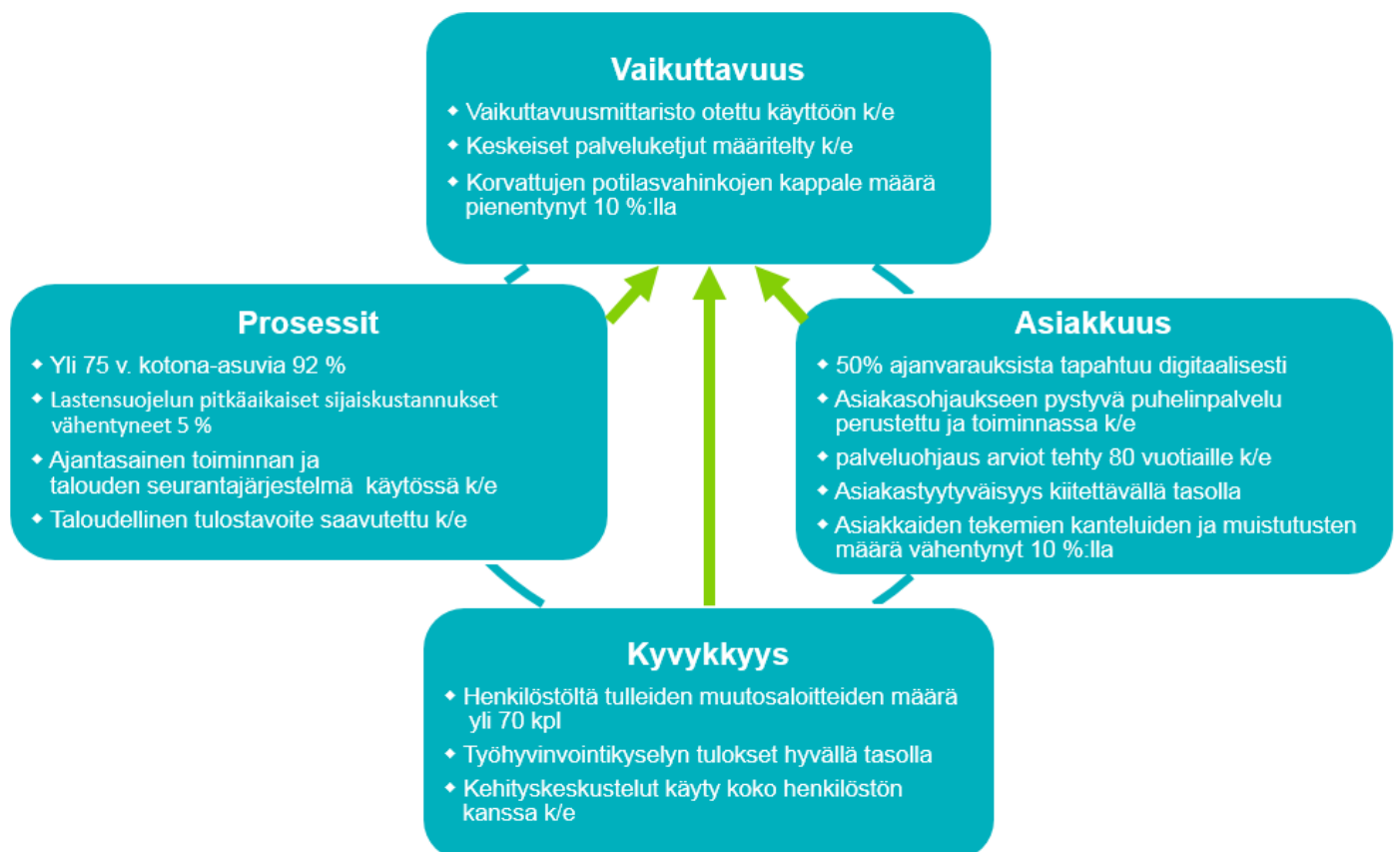
2.4. Visio

Asiakkaan arvostama

2.5. Kriittiset menestystekijät

- Ennaltaehkäisy
- Palvelujen ja hoidon saavutettavuus
- Vaikuttava, laadukas ja turvallinen hoito ja palvelu
- Onnistunut asiakaskohtaaminen
- Rekrytoinnin onnistuminen
- Johtajuus
- Kustannustehokkuus
- Digitalisaation hyödyntäminen

3. TOIMINNAN TULOKSELLISUUS

3.1. Toiminnan vaikuttavuus

- Vaikuttavuusmittaristo otettu käyttöön k/e
- Keskeiset palveluketjut määritelty k/e
- Korvattujen potilasvahinkojen määrä pienentynyt 10 %:lla

3.2. Asiakaspalvelun laatu

- 50 % ajanvarauksista tapahtuu digitaalisesti
- Asiakasohjaukseen pystyväpuhelinpalvelu perustettu ja toiminnassa k/e
- Palveluohjaus arviot tehty 80 vuotiaalle k/e
- Asiakastyytyväisyys kiitettävällä tasolla
- Asiakkaiden tekemien kanteluiden ja muistutusten määrä vähentynyt 10 %:lla

3.3. Palveluprosessien sujuvuus ja taloudellisuus

- Yli 75 v. kotona-asuvia 92 %
- Lastensuojelun pitkäaikaiset sijaiskustannukset vähentyneet 5 %
- Ajantasainen toiminnan- ja talouden seurantajärjestelmä käytössä k/e
- Taloudellinen tulostavoite saavutettu k/e

3.4. Henkilöstön kyvykkyys

- Henkilöstöltä tulleiden muutosaloitteiden määrä yli 70 kpl
- Työhyvinvointikyselyn tulokset hyvällä tasolla
- Kehityskeskustelut käyty koko henkilöstön kanssa k/e

4. TALOUS

4.1. Yleisperustelut

Kuntalain 110 § mukaisesti valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kuntayhtymälle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Samassa yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä taloussuunnitelma kolmeksi vuodeksi (suunnittelukausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntayhtymän strategiaa ja edellytykset kuntayhtymän tehtävien hoitamiseksi turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kuntayhtymän toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet.

Talousarvion ja -suunnitelman tehtävänä on tavoitteiden asettamisen ja voimavarojen jakamisen lisäksi osoittaa, miten rahoitustarve katetaan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Valtuusto vastaa kuntayhtymän toiminnasta ja taloudesta, joten käsillä oleva toiminta- ja taloussuunnitelma on valtuuston toiminnan ja talouden ohjausväline.

Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää kuntayhtymän valtuusto.

4.2. Rahoitusjärjestelmä

Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveystalouden kuntayhtymää koskevan perussopimuksen 21 §:n mukaan kuntien yhteisessä omistajaohjauksessa yhtymähallitus neuvottelee kuntien kanssa kuntayhtymän taloudesta ja investointitarpeista.

Voimassa olevan perussopimuksen 24 § mukaisesti järjestämis- ja tuottamisvastuun aiheuttamat nettokustannukset rahoitetaan jäsenkuntien suorittamalla korvauksella (= kuntien maksuosuudet). Omistajaohjauksessa määrätään maksuosuuksilla kerättävän määrän muutos vuosittain. Muutoksen pohjana käytetään kuluvan vuoden ennustetta. Vuoden 2018 loppuun saakka kuntien maksuosuudet perustuvat rahoitusmalliin, jossa käytön mukainen osa on 95 % ja asukasluvun mukainen osa on 5 %. Kunnan talousarviovuoden käytön mukainen osa perustuu kuluvan vuoden ennusteen ja kahden edellisen vuoden tilinpäätöksiin, joita painotetaan suhteellisesti seuraavasti;

kuluva vuosi 50 %, edellinen 30 % ja sitä edellinen 20 %. Kunnan talousarviovuoden maksuosuus on lopullinen. Asukasluvun mukaisen osan määrittämisessä käytetään viimeksi päättyneen vuoden virallista 31.12. asukaslukua.

Lisäksi perussopimuksen 24 § on sovittu, että pelastustoimen, ensihoidon ja ympäristöterveydenhuollon palveluiden rahoitus määräytyy seuraavasti (asukaslukuna käytetään tilivuotta edeltävän vuoden 31.12. mukaista virallista asukaslukua):

- Pelastustoimen lakisääteisten palvelujen maksosuudet määräytyvät kunnan asukasluvun ja pelastuslaitoksen ko. toiminnan kustannusten mukaisesti.
  - Ensihoidon maksosuudet määräytyvät puoliksi kunnan asukasluvun mukaan ja puoliksi toteutuneen palvelujen käytön mukaan.
  - Pelastustoimen ja ensihoidon kustannusten jaossa noudatetaan asukaslukua ja tilivuoden toteutuneita kustannuksia.
- Ympäristöterveydenhuollon maksosuudet osoitetaan niille jäsenkunnille, jotka ovat antaneet tehtävät kuntayhtymän hoidettavaksi.
  - Terveysvalvonnan, hallinnon ja talteen otettujen eläinten osalta maksosuudet määräytyvät asukasluvun perusteella.
  - Eläinlääkintähuollon maksosuudet perustuvat rahoitusmalliin, jossa maksuosuuksien laskennan perusteena käytetään eläinten lukumääriä kunnissa.

Omistajaohjauskokouksessa lokakuussa 2017 jäsenkunnat hyväksyivät jäsenkuntien maksuosuuksilla kerättävän euromäärän muutosprosentiksi 0,25 % kuluvaan vuoden ennusteesta, josta on vähennetty omistajaohjauskokouksessa sovittuja eriä. Omistajakuntien edustajat sopivat samalla, että Siun soten toiminnan ja talouden toteumaa tarkastellaan tilinpäätöksen 2017 valmistuttua.

Kuntayhtymän toiminta rahoitetaan jäsenkuntien maksuosuuksilla (noin 85 %), muiden palvelujen myynnillä, asiakasmaksuilla sekä muun toiminnan tuotoilla ja avustuksilla.

4.3. Rahoitusnäkökulma taloussuunnittelukaudelle

Merkittävin muutos taloussuunnittelukaudella on toteutuessaan maakunta- ja sote-uudistus. Maakunta- ja sote-uudistuksessa ollaan perustamassa uudet maakunnat, uudistetaan sosiaali- ja

terveydenhuollon rakenne, palvelut ja rahoitus sekä siirretään maakunnille uusia tehtäviä. Uudistuksen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2020 alkaen, jolloin maakunta järjestää kaikki julkisesti rahoitetut sosiaali- ja terveyspalvelut. Se tarkoittaa, että maakunta suunnittelee, johtaa ja rahoittaa sosiaali- ja terveyspalvelujen kokonaisuutta alueellaan. Näin linjataan hallituksen sote- ja maakuntauudistusta koskevassa esitysluonnoksessa.

Uudistuksen tavoitteena on kuroa umpeen iso osa julkisen talouden kestävyysvajeesta. Hallituksen 10 miljardin euron säästötavoitteesta noin 3 miljardia euroa on tarkoitus saada sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksista vuoteen 2029 mennessä. Kolmen miljardin euron säästötavoitteen saavuttaminen edellyttää, että menot saavat jatkossa kasvaa vain 0,9 prosenttia vuodessa.

Työmarkkinoiden kilpailukyky sopimuksen tavoitteena on parantaa suomalaisen työn ja yritysten kilpailukykyä ja lisätä vientiä ja työllisyyttä. Sopimus pidentää vuosityöaika 24 tunnilla, leikkaa julkisen sektorin lomarahoja sekä alentaa työntekijän sosiaaliturvamaksuja ja siirtää osan palkansaajien maksettavaksi. Osana sopimusta voimassa olevia palkkasopimuksia jatkettiin vuoteen 2017 ilman korotuksia eli mm. nykyinen kunnallinen yleinen virka- ja työehtosopimus on voimassa 1.2.2017 – 31.1.2018. Kuluvaan syksyyn ensimmäiset työehtosopimusneuvottelut on käyty ja niissä on päädytty 3,2 prosentin palkankorotuksiin kahden vuoden aikana. Vastaavan kaltainen palkankorotustaso aiheuttaisi erityisen suuren lisähaasteen Siun soten rahoitusnäkyymiin nykyisellä kiinteällä rahoitusmallilla.

4.4. Hinnoittelu-, laskutus- ja korvausperusteet

Valtuusto päättää vuosittain talousarvion hyväksymisen yhteydessä sote-palveluiden hinnoittelu-, laskutus- ja korvausperusteet.

Tuotteiden hinnoittelu tapahtuu omakustannusperiaatteella. Periaate tarkoittaa sitä, että tuotehinnat vastaavat palveluiden tuottamisesta aiheutuneita kustannuksia toiminta- tai palvelualueella.

Tuotehinnoilla katetaan oman palvelutuotannon kustannukset. Kuntayhtymän ostaessa palveluja muilta palveluntuottajilta jäsenkuntalaisilleen, palvelujen ostot sisältyvät jäsenkuntien kiinteisiin maksuosuuksiin.

Samoja hinnoitteluperiaatteita noudatetaan jäsenkuntien, ulkokuntien ja muiden maksajien potilaita hoidettaessa, ellei maksajien kesken ole erikseen muuta sovittu.

4.4.1. Kalliin hoidon taseus

Kuntayhtymässä on käytössä kalliin hoidon taseusjärjestelmä, jonka kustannukset jaetaan jäsenkunnille asukaslukujen suhteessa. Erikoissairaanhoidossa taseusjärjestelmän piiriin hoidot siirtyvät, kun jäsenkunnasta kotoisin olevan yksittäisen potilaan hoidosta kalenterivuoden aikana aiheutuneet kustannukset ylittävät 80 000 euroa vuodessa. Kehitysvammaisten erityishuollossa taseusjärjestelmä on käytössä alle 16-vuotiaiden lasten laitoshoidossa osasto Muksula-Pauliinassa ja alle 30-vuotiaiden nuorten ja nuorten aikuisten asumispalveluissa pienryhmäkoti Etapissa.

Erikoissairaanhoidon vastuulla olevat potilaiden siirtokuljetukset kuuluvat kalliin hoidon taseusjärjestelmän piiriin.

4.4.2. Laskutuskäytäntö

Kuntayhtymän oman toiminnan laskutus, joka perustuu jäsenkuntien kiinteisiin maksuosuuksiin, tapahtuu kaksi kertaa kuukaudessa siten, että laskujen eräpäivät ovat **kuukauden 11. ja 28.päivä**.

4.4.3. Asiakasmaksut

Asiakasmaksut kerätään valtakunnallisesti määritellyn enimmäistaksan mukaisesti soveltuvin osin. Tarkemmat asiakasmaksuohjeet löytyvät kuntayhtymän verkkosivuilta.

4.4.4. Kuntayhtymän peruspääoman korko

Kuntayhtymä ei maksa jäsenkuntien peruspääoman osuuksille korkoa.

4.4.5. Peruskouluopetuksen rahoitusosuudet ja kuntoutuslasten peruskouluopetus

Kuntien rahoitusosuudet vaikeavammaisten peruskouluopetukseen perustuvat toteutuneiden kustannusten perusteella laskettuihin lukukausikorvauksiin ja peritään jälkilaskutuksena kahdesti vuodessa.

Mikäli oppilas on koulussa vain osan lukukaudesta, lasketaan rahoitusosuudet kuukausikorvauksena seuraavasti:

- Kevätlukukausi on 1.1. – 31.7. ja syyslukukausi 1.8. – 31.12.
- Jos oppilas tulee kouluun kesken lukukauden, niin rahoitusosuus peritään tulokuukauden alusta kyseisen lukukauden loppuun.
- Jos oppilas lähtee koulusta kesken lukukauden, niin rahoitusosuus peritään lukukauden alusta lähtökuukauden loppuun.

Kuntoutuslasten opetuksesta laskutetaan hallituksen vahvistama koulupäivän hinta. Oppilaiden henkilökohtaisista avustajista sovitaan kotikunnan kanssa oppilaskohtaisesti; korvaus on määritelty tuotehinnastossa.

4.4.6. Pääomavuokran määrittäminen

Kuntayhtymän käyttöön vuokrattavien tilojen pääomavuokran pohjana toimii tekninen nykyarvo, joka kuvaa rakennuksen todellista arvoa, kun jälleenhankinta-arvosta vähennetään rakennuksen iän, käytön, käyttökelpoisuuden ja muun syyn johdosta tapahtunut arvon alentuminen.

Pääomavuokran määrittäminen pohjautuu rakennuskohtaiseen tekniseen nykyarvoon, eli pääomavuokrat lasketaan seuraavasti:

- Tekninen nykyarvo x 6 % tuottovaatimus = pääomavuokra €/v

4.4.7. Lainsäädäntöön perustuvat maksut tai maksujen perusteet

Maksut kannetaan enintään lain määräämässä laajuudessa. Mikäli maksun kantaminen on jätetty kuntayhtymän harkintaan, pidetään pääsääntönä maksun kantamista täysimääräisenä laissa mainittujen perusteiden mukaan.

4.4.8. Kuntayhtymän päätösvallassa olevat maksut

Niistä palveluista, jotka kuntayhtymä järjestää yli lakisääteisen velvoitteen, perittävillä maksuilla katetaan palvelujen tuotantokustannukset.

4.4.9. Luottamushenkilöiden palkkiot vuonna 2018

Kuntayhtymän hallintosäännön mukaan yhtymävaltuuston, yhtymähallituksen, tarkastuslautakunnan ja muiden kuntayhtymän valtuuston tai hallituksen asettamien toimielinten puheenjohtajille suoritetaan kokouspalkkion lisäksi vuosipalkkio, josta päätetään vuosittain talousarvion yhteydessä.

Luottamushenkilöiden palkkiot ovat vuonna 2018 samat kuin vuonna 2017, ja ovat seuraavat:

Vuosipalkkiot

- Yhtymävaltuuston puheenjohtaja 3 500 €
- Yhtymävaltuuston varapuheenjohtajat 1 500 €
- Yhtymähallituksen puheenjohtaja 6 500 €
- Yhtymähallituksen varapuheenjohtajat 2 500 €
- Tarkastuslautakunnan puheenjohtaja 2 500 €
- Muiden toimielinten puheenjohtaja 2 500 €

Kokouspalkkiot

- 160 €/kokous

Ansionmenetykskorvausten enimmäismäärä

- 20 €/tunti - 35 €/tunti

Mikäli luottamushenkilö sopii työnantajansa kanssa, että tämä myöntää luottamustehtävän hoitamista varten palkallista virkavapautta, niin kuntayhtymä maksaa tällaisista virkavapaista työnantajalle korvauksen laskua vastaan samaan enimmäismäärään saakka.

Jaostojen ja johtokunnan kokouksista maksetaan em. kokouskohtainen palkkio. Samoin tytäryhtiöiden hallitusten kokouspalkkioissa noudatetaan samoja kokouspalkkioita kuin edellä kuntayhtymän toimielimissä, kuitenkin erillisiä vuosipalkkioita ei makseta.

5. TALOUSARVION- JA SUUNNITELMAN RAKENNE JA SITOVUUS

Talousarvio muodostuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosasta sekä investointi- ja rahoitusosasta. Käyttötalousosassa asetetaan palvelutavoitteet sekä budjetoidaan niiden järjestämisen vaatimat menot ja tulot. Investointiosassa budjetoidaan pitkävaikutteisten tuotantovälineiden kuten rakennusten, kiinteiden rakenteiden ja kaluston hankinta, rahoitusosuudet ja omaisuuden myynti. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin. Rahoitusosassa osoitetaan yhteenvetona rahan lähteet ja käyttö. Kuntayhtymän liikelaitos suunnitellaan omana kokonaisuutenaan osana kuntayhtymän talousarviota. Liikelaitoksen talousarvio ja -suunnitelma koostuu tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosasta.

5.1. Käyttötalous

Talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittu tuloslaskelman muotoon.

Käyttötalousosassa asetetaan kuntayhtymän toimialueiden, yhteisten palvelujen ja liikelaitoksen varsinaisen toiminnan tavoitteet sekä tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Lisäksi asetetaan tytäryhtiöiden toiminnan tavoitteet. Käyttötalousosan toimintamenot ja toimintatulot eivät sisällä sisäisiä menoja ja tuloja.

Talousarvion ja taloussuunnitelman laatimisen lähtökohtana on ollut 10.10.2017 kuntien omistajaohjauksen määrittämä muutosprosentti (+0,25 %) kuluvan vuoden ennusteesta, josta on vähennetty omistajaohjauksokouksessa sovitut erät.

Siun soten talousarvion rakentuminen perustuu omistajaohjauksen määrittämiin jäsenkuntien maksuosuuksiin, jotka muodostavat yli 85 % kuntayhtymän tulovirrasta. Tämän lisäksi maksu- ja muita toimintatuottoja on arvioitu kertyvän suunnilleen kuluvan vuoden mukaisesti. Toimintatuottojen yhteismääräksi on näin ollen muodostunut 689,5 milj. euroa ja toimintakulujen yhteismääräksi vastaavasti 677,5 milj. euroa. Näiden erien erotuksella eli toimintakatteella katetaan rahoituserien sekä poistojen osuus, joten Siun soten toisesta toimintavuodesta tavoitellaan ensimmäisen vuoden tapaan nollatulosta. Strategiasta johdettujen toiminnallisten tavoitteiden toteutuminen on ehdoton edellytys taloudelliseen tavoitteeseen pääsemiseksi.

Talousarviosta on muodostunut erittäin tavoitteellinen. Vuodelle 2018 kuntayhtymälle on muodostumassa uusia kulueriä mm. palkkojen harmonisointi (1,5 M€), palkkojen korotukset (4,5 M€), Siilaisen sairaalan vuokrien kasvu (1,3 M€), poistojen kasvu (1,5 M€), jotka kiinteässä rahoitusmallissa asettavat lisää tavoitteellisuutta muille jo toiminnan järjestämisestä ja tuottamisesta aiheutuville kuluerille. Tämä tarkoittaa, että palvelutuotantoon kohdistuvien toimintakulujen määrä vuodelle 2018 itse asiassa on n. 2,5 % (17 M€) pienempi kuin kuluvana vuonna. Lisäksi vuodelta 2017 ennustetaan siirtyvän rakenteissa olevaa alijäämää vuodelle 2018.

5.2. Investoinnit

Investointiosassa on varattu määrärahat hallituksen käyttöön rakentamista, kiinteitä rakenteita, laitteita, koneita ja kalustoa varten. Investointien rahoittaminen tapahtuu pääasiassa vieraalla pääomalla. Irtaimen omaisuuden hankinnassa voidaan käyttää myös leasing -rahoitusta. Perusajatus investoinneissa ja niiden rahoittamisessa on, että tulevaisuuden rakentamisessa ydintoimintoihin kohdistuvat tilat sairaala-alueella rakennutetaan itse ja rahoitetaan omaan taseeseen. Tuleva maakuntauudistus toteutuessaan muuttaa rakentamiseen liittyviä periaatteita.

Taloussuunnitelmakauden bruttoinvestoinnit kuntayhtymässä ovat 69,7 miljoonaa euroa, josta Pelastuslaitoksen osuus on 4,0 milj. euroa. Investointien painopiste taloussuunnittelukaudella on laajennuksen J2 rakentamisessa. Tämä näkyy sekä rakennus- että laitehankkeiden määrärahoissa. Emon tarkempi investointisuunnitelma eriteltynä taulukossa sivulla 45. Lisäksi investointisuunnitelmassa on varauduttu mm. digitalisaatioon sekä UNA-hankkeeseen, joka tarkoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäkokonaisuuden vaatimusmäärittelyä.

5.3. Rahoitus

Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa kuntayhtymän maksuvalmiuteen ja miten investoinnit tulorahoituksen lisäksi rahoitetaan. Talousarvion rahoitusosaan siirretään tuloslaskelmasta vuosikate ja investointiosasta investointien määrä.

Siun soten lainakanta vuoden 2017 lopussa on noin 80,8 miljoonaa euroa, mikä vastaa 12,2 % vuoden 2018 toimintakuluista. Siun sote-konsernissa lainakanta vuoden 2017 lopussa on noin 116,2 miljoonaa euroa. Suunnittelukaudella kuntayhtymän ja samalla konsernin lainamäärän arvioidaan

kasvavan n. 55 milj. eurolla ja samaan aikaan pitkäaikaisten lainojen lyhennyksen arvioidaan olevan n. 35 milj. euroa.

5.4. Henkilöstövoimavarojen johtaminen

Henkilöstöhallinto ja henkilöstövoimavarojen johtaminen ovat tehtäväkokonaisuus, jossa huolehditaan siitä, että kuntayhtymässä on riittävä, osaava ja hyvinvoiva henkilöstö. Henkilöstövoimavarojen johtamiseen kuuluvat parhaan mahdollisen ja osaavan henkilökunnan rekrytointi, perehdyttäminen, palkkauksen hoitaminen, lakisääteisten etujen takaaminen sekä yhteistyö henkilöstön etujärjestöjen kanssa.

Henkilöstövoimavarojen johtaminen sisältää osaamisen arvioinnin ja osaamisen kehittämisen, täydennyskoulutus suunnitelman, urasuunnittelua, työn arviointia, palkitsemisen ja henkilöstön työkyvyn johtamisen, mukaan lukien työhyvinvointi. Ennakoivan ja suunnitelmallisen työvoimanhallinnan suunnittelussa ja toteutuksessa tulee kehittyä tulevan toimintakauden aikana. Tämä sisältää myös ennakoivan ja suunnitelmallisen sijaisten käytön, jonka avulla edistetään paitsi henkilöstön hyvinvointia, hillitään pitkällä aikavälillä myös henkilöstökustannuksia.

Olemassa olevien henkilöstöressurssien optimaalinen käyttö on osa onnistunutta ja turvallista palvelutuotantoa. Yhteiskunnallisesti ja yhdenvertaisen palvelujärjestelmän kannalta on tärkeää, että resurssit käytetään optimaalisesti. Henkilöstön yli- ja alimitoitus johtaa usein tehottomaan ja epätaloudelliseen toimintaan sekä tätä kautta asiakas- ja potilasturvallisuuden heikkenemiseen. Henkilöstön optimaalisella suunnittelulla ja toteutuksella on vaikutusta myös henkilöstön työhyvinvointiin. Työn kuormittavuuteen vaikuttavat henkilöstöresursoinnin lisäksi myös muut tekijät, kuten toiminnan organisointi ja sisältö.

Työvoiman suunnitteluun, seurantaan ja arviointiin on tuotettu vuoden 2017 aikana tietoa henkilöstömitoituksesta ja työajan sisällön seurannasta. Tietoa on tuotettu erikoissairaanhoidon palveluista, terveyskeskusosastojen akuuttihoidosta, tehostetun palveluasumisen ja palveluasumisen toimintayksiköistä. Henkilöstömitoituksen arviointi ja työajan sisällön seuranta jatkuu vuoden 2018 aikana mm. terveydenhoitajien ja kotihoidon palveluiden osalta.

Talousarviossa henkilöstön palkkamäärärahoihin varatut määrärahat perustuvat kuluvan vuoden toteutuneisiin henkilötyövuosiin. Vaikka henkilöstön palkkamäärärahat euromääräisesti vastaavat

vuoden 2017 henkilötyövoiman tasoa, tosiasiallisesti henkilötyövuosia on tulevana toimintakautena vähennettävä ja sopeutettava talousarvioon sisällä olevan palkkojen harmonisoinnin, valtakunnallisten palkankorotusten ja sijaispalveluiden kustannusten kattamiseksi. Henkilötyövuosia on sopeutettava ensi vuoden aikana noin 350 henkilötyövuoden verran kuntayhtymätasolla.

Talousarviossa henkilötyövuosien sopeuttaminen sisältää lomapalkkavelkaa koskevan säästövapaiden toteutumisen (10 000 päivää) ilman sijaista, sekä eläköityvien osalta tehtävien täyttöä koskevan noin 10 % vähennyksen mahdollisista vapautuvista ja eläkkeelle lähtevistä henkilöistä. Eläköityvien tehtävien sopeuttaminen ei koske lääkäri – tai sosiaalityöntekijöiden virkoja, palveluiden lakisääteisten tehtävien turvaamiseksi. Jokainen toimialue toteuttaa eläkepakettia itsenäisesti lakisääteisiä palveluja ja potilasturvallisuutta vaarantamatta. Eläkepaketti ja työpanosten sopeuttaminen koskevat myös asiantuntija- ja hallinnon tehtävissä olevaa henkilöstöä.

Merkittävä osa talousarviossa henkilötyövuosien sopeuttamisesta kohdentuu jaksotyöaikaan. Tämä edellyttää 24/7 palvelua tuottavien toimintayksiköiden työvoiman tarpeeseen liittyvää työvuorosuunnittelun uudelleen arviointia, joustoa työvuorojen sijoittelussa, työvuorojen aloitus- ja päättymisaikojen arviointia ja eri tavalla sijoittelua sekä työvuorojen päällekkäisen työajan arviointia. Työvoimanhallinnan ja työvuoromuutosten johtaminen edellyttää toimintayksikkö- ja toimipistetasoista yhteistä keskustelua ja sen jälkeen yhteistä suunnittelua esimiesten, henkilöstön ja henkilöstön edustajien kanssa. Henkilöstöressurssien määrän lisäksi tarvitaan edelleen henkilöstörakenteen arviointia kussakin tuotettavassa palvelussa suhteutettuna asiakkaiden ja potilaiden hoidon tarpeeseen. Myös henkilöstön tehtävien ja työnjaon uudistuksia toteutetaan suhteessa asiakkaiden ja palveluiden tarpeeseen, mukaan lukien eri ammattiryhmien väliset tehtävänsiirrot.

Siun sotessa henkilöstösuunnittelu ja henkilöstövoimavarojen johtaminen edellyttävät jokaiselta esimieheltä ja työntekijältä henkilökohtaista vastuuta, oma-aloitteisuutta ja aktiivisuutta, jotta edessä olevien välttämättömien muutosten on mahdollista onnistua. Uudenlainen henkilöstösuunnittelu edellyttää ajattelutavan ja toimintamallien muutosta kaikilla toimijoilla ja sitoutumista henkilöstövoimavarojen johtamiseen organisaation kaikilla tasoilla. Henkilöstöjohtaminen perustuu vahvasti kuntayhtymän henkilöstöstrategiaan ja strategiassa asetettuihin tavoitteisiin, keinoihin ja menetelmiin.

5.5. Talousarvion sitovuus

Taloudellisista tavoitteista valtuustoon nähden sitovia tavoitteita kuntayhtymätasolla ovat:

- Tilikauden yli/alijäämä
- Investointeihin myönnetyn määrärahan kokonaissumma

Toiminnallisista tavoitteista valtuustoon nähden sitovia tavoitteita kuntayhtymätasolla ovat:

- Asiakastyytyväisyyskysely on otettu käyttöön
- Ajantasainen toiminnan ja talouden seurantajärjestelmä on lähiesimiehillä aktiivisessa käytössä
- Työhyvinvointikyselyn tulokset paremmalla tasolla kuin 2017
- Pelastustoimen riskiruuutujen toimintavalmiusajan toteuma vähintään 50 % / kiireellisten tehtävien määrästä

Kuntayhtymän hallituksen päätöksellä voidaan siirtää määrärahoja talousarvion sisällä. Tavoitteiden toteutumista arvioidaan tilinpäätöksessä.

6. KONSERNIN TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT

Konsernin tavoitteissa ja tunnusluvuissa käsitellään lyhyesti kunkin toimialueen strategiasta johdettuja mittareita tuloskortin eri näkökulmista (vaikuttavuus, asiakkuus, kyvykkyys ja prosessit). Lisäksi kuntayhtymän toimialueista sekä liikelaitoksesta esitetään samassa yhteydessä tuloslaskelmat. Tuloslaskelmat on laadittu siten, että toimialueiden ulkoiset toimintakulut, poistot ja rahoituserät saadaan katettua ulkoisilla toimintatuotoilla. Yksiköiden välistä sisäistä laskentaa kehitetään edelleen vuoden 2018 aikana mm. tuotantoyksiköiden kustannuslaskennan myötä.

Omistajakuntien asettaman taloustavoitteen toteuttamiseksi vuonna 2018 on euromääräisesti merkittävimpien erien (henkilöstö, palveluiden ostot, toimitilat) sisältöihin ja määriin saatava aikaan rakenteellisia muutoksia. Tytäryhtiöille on valmistelun tässä vaiheessa muodostettu yleinen tavoiteasetanta, jotta Siun soten konserniohjauksen rakentaminen mahdollistuu vuoden 2018 aikana.

6.1. Yhteiset palvelut

Yhteisillä palveluilla tarkoitetaan muita, kuin varsinaisia asiakkaille tarjottavia palveluja. Ne ovat palveluja, jotka luovat läpäisyperiaatteella edellytyksiä varsinaisten sote-palvelujen järjestämiselle ja tuottamiselle. Yhteisillä palveluilla rakennetaan ja ylläpidetään ympäristöjä, jotka mahdollistavat toimialueiden keskittymisen palvelujen antamiseen asiakkaille tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti.

Yhteisiin palveluihin kuuluvat organisaatioyksikköinä hallintopalvelut (sis. ei-kliiniset tukipalvelut), henkilöstöpalvelut (HR), kehittäminen, talouspalvelut (sis. tekniset palvelut, hankinnat ja ict-palvelut) ja viestintä. Yhteisiin palveluihin kuuluvat myös tytäryhteisöiltä tai kolmansilta osapuolilta ostettavat palvelut.

Yhteiset palvelut ovat hakeneet muotoaan ensimmäisen toimintavuoden aikana siinä missä toimialueidenkin palvelusisällöt. Vuosi 2017 on tuonut esille 14 kunnan, 2 kuntayhtymän ja 2 liikelaitoksen erilaiset toimintakulttuurit, joita on lähdetty vaiheistaen yhtenäistämään. Yhtenäisten toimintatapojen vakiintuminen vie kuitenkin pidemmän aikaa, koska erot ovat olleet varsin suuria. Tämä on tullut esille mm. HR:n eri osa-alueilla ja operatiivisissa tukipalveluissa. Esimerkiksi laitoshuollossa on vuonna 2017 tehty lyhyitä sopimuksia vanhoihin käytäntöihin perustuen ja yhtenäisten mitoitusten valmistuttua tehty pidempiä sopimuksia. Yleisesti kuntarajapinnassa tapahtuva palvelusisältöjen ja kustannusperusteiden määrittäminen on ollut iso ja työläs prosessi, ja se on edelleen kesken.

Talousarviovuonna tilanne yhtenäisten käytäntöjen osalta on jo parempi kuin vuonna 2017. Toimintaympäristön vakiinnuttamista jatketaan huomioiden käynnissä oleva maakuntahallinnon valmistelussa tehtävät linjaukset. Valtakunnallisen maakuntalainsäädännön on määrä tulla voimaan vuoden 2020 alusta. Pohjois-Karjalassa käynnistetty Meijän maakunta -hanke valmistelelee ennakkollisesti maakuntahallintoon siirtymistä, jossa Siun sote on mukana. Myös yhteiset palvelut ovat tässä eri osa-alueilla mukana.

Yhteisten palvelujen osa-alueet rinnastetaan hallintosäännössä toimielimiin, ja niillä on jokaisella oma budjettivastuu toimitusjohtajaan nähden. Alla olevaan tuloslaskelmaan on summattu yhteen yhteisten palvelujen eri toimialueiden talousarviot.

Yhteiset palvelut

1 000 €	Muutettu TA 2017	TA 2018	Muutos %
Toimintatuotot	169 500	168 925	-0,3 %
Myyntituotot	164 727	162 627	-1,3 %
Myyntituotot jäsenkunnilta	163 855	161 369	-1,5 %
Muut myyntituotot	872	1 258	44,3 %
Maksutuotot	0	0	
Tuet ja avustukset	3 182	3 646	14,6 %
Muut toimintatuotot	1 591	2 652	0,0 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-165 340	-161 227	-2,5 %
Henkilöstökulut	-63 677	-67 246	5,6 %
Palvelujen ostot	-61 416	-53 214	-13,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 535	-11 914	13,1 %
Avustukset	0	0	
Muut toimintakulut	-29 712	-28 853	-2,9 %
Toimintakate	4 160	7 698	85,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut	-994	-1 029	0,0 %
Vuosikate	3 166	6 669	110,6 %
Poistot ja arvonalentumiset	-6 936	-7 446	0,0 %
Tilikauden tulos	-3 770	-777	-79,4 %
Poistoeron muutos	26	44	0,0 %
Tilikauden yli-/alijäämä	-3 744	-733	

Ei vertailukelpoinen: Sisäisiä siirtoja toimialueiden välillä mm. palvelujen ostoissa ravintopalvelujen ostoja siirtynyt toimialueille. Materiaalihankinnoissa aiemmin toimialueille kuuluneet mm. ilmaisjakelutuotteet keskitetty yhteisiin palveluihin samoin kuin henkilöstökuluissa olleet sijaismäärärahat.

6.1.1. Vaikuttavuus

Yhteisissä palveluissa vaikuttavuuden mittaaminen perustuu esim. ajatukseen, miten luodaan edellytyksiä varsinaiselle palvelutuotannolle. Tähän kuuluvat niin fyysiset toimitilat, käytettävä tekniikka, johtamista tukevat työkalut ja laajat HR-palvelut. Kuinka hyvin näissä onnistutaan, näkyy sisäisen palvelutuotannon vaikuttavuutena. Syksyllä 2017 on otettu käyttöön raportointiportaali, joka toimii jatkossa niin toiminnan ja talouden, kuin mm. vaikuttavuuden seurannan työvälineenä.

Kehittyneellä ict-tekniologialla on perustavaa laatua oleva rooli toimintaedellytysten luomisessa, ja uusien toimintatapojen käyttöönotossa. Yhteistyö toimialueiden, yhteisten palvelujen ja ict-ympäristöstä vastaavan Pttk:n kesken on oltava toimivaa, jotta tähän päästään. Kuntayhtymässä pyritään tiedolla johtamiseen, mikä onnistuessaan tarkoittaa sekä kirjaamisen laatuun että kustannuslaskennan oikeellisuuteen panostamista.

On tärkeää, että Siun sotessa kirjaamisen ohjeistaminen ja tiedon laadun seuranta sekä tietotuotanto ovat ns. omissa käsissä. Tämän takia ja myös Siun soten perustamisen myötä on tullut esiin tarve määrittää uudelleen työnjako Siun soten ja Pttk:n kesken. Pttk:n rooli sote-ict:tä koordinoivana tahona on muuttunut, kun kaikki sote toiminta on nyt yhden toimijan vastuulla ja ict liittyy yhä selvemmin substanssilähtökohdista tapahtuvaan kehittämiseen mm. digitalisaation edetessä. Kehittämis- ja talouspalvelut ovat huomioineet muuttuneen toimintaympäristön mm. rekrytoinneissaan.

Tilapalvelut huolehtivat, että palvelutuotannon tarvitsemat tilat ovat tarkoituksenmukaiset. Uudisrakentaminen ja peruskorjaaminen perustuvat tarkkaan harkintaan ja työskentelyolosuhteiden parantamisen ohella ne lisäävät palvelujen kustannustehokkuutta. Toiminnan tehostumista tarvitaan kompensoimaan investointien aiheuttamaa poistojen kasvua. Siun sote vuokraa kunnilta toiminnan tarvitsemia tiloja yhtäläisin periaattein. Vuokrat perustuvat tekniseen nykyarvoon. Vuonna 2018 toiminnan käytössä olevaa tilaa on vähennettävä osana toiminnan tehostamista ja kustannusten hallintaa, jotta tavoitteellisen talousarvion on mahdollista toteutua tilakustannusten osalta. J2 laajennus otetaan suunnitelman mukaan käyttöön vuonna 2020. Tätä ennen on varmistettava, että poistojen nousua (n. 2 m€/v) vastaava kustannusten alenema on saatava aikaan toiminnallisessa suunnittelussa.

Reaaliaikainen ja oikea tieto, nykyaikaisia toimintatapoja tukeva ict, toimivat fyysiset resurssit ja kustannustehokas työnjako mahdollistavat palvelujen vaikuttavuuden lisäämisen kaikilla organisaation eri tasoilla, niin asiakkaisiin kohdistuvissa kuin myös sisäisissä palveluissa.

Vaikuttavuus	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Palvelutuotannon vaikuttavuuden arvioinnin käynnistäminen	suunnitelma	pilotointi	
J2 hankkeen toteuttaminen	toiminnalliseen suunnitteluun osallistuminen	toiminnalliseen suunnitteluun osallistuminen	tilat käytössä

6.1.2. Asiakkuus

Yhteisissä palveluissa asiakkuuden käsite on kolmijakoinen. Palveluja tuotetaan pääasiassa tukipalveluina kuntayhtymän omille toimialueille, mutta harkitusti myös konserniyhteisöille. Kolmas ulottuvuus ovat omistajakunnat. Kuntien kanssa on määritelty rajapintoihin liittyvät asiat ja vastuunjako. Käytännön toimenpiteet huomioidaan toimialueilla. Kunnittaisissa neuvottelukunnissa sovitaan yhteen kunta-sote -rajapintaan liittyviä toimintoja. Näitä ovat mm. työllisyyden hoitoon, maahanmuuttajiin ja tiettyihin asumisratkaisuihin liittyvät kysymykset.

Viestinnällä on tärkeä rooli asiakkuuden edellytysten luomisessa ja ylläpidossa niin ulkoisten kuin sisäisten asiakkaiden kohtaamisessa. Yhteydensaannin varmistaminen niin puhelimitse kuin sähköisessä ympäristössä on yksi tärkeimmistä Siun soten alkutaipaleen tehtävistä. Eri vaihtoehdot tarjoavat asiakkaille sopivimman tavan olla yhteydessä sote-ammattilaisiin. Monikanavainen ja vuorovaikutteinen viestintä lisää tiedottamisen avoimuutta ja tiedon jakamista, mutta auttaa myös kehittämään toimintaa. Keskussairaalan keskitetty puhelinpalvelu otettiin käyttöön 2.10.2017. Ikäihmisten chat-palvelu avattiin samoin lokakuussa.

Siun soten alkuvaiheiden viestinnällisiä haasteita ovat olleet asukasviestinnän sekä sisäisen viestinnän kanavien ja toimintaprosessien vakiinnuttaminen. Asukasviestinnän kannalta keskeisin ja työmäärältään suurin kokonaisuus on verkkosivujen uudistaminen, joka viedään tietosisällön osalta vuonna 2018 loppuun. Vuoden 2017 aikana Siun soten sivuille on rakennettu perusterveydenhuollon ja sosiaalipalvelujen sisällöt. Vuoden 2018 aikana rakennetaan sivuille erikoissairaanhoidon sisällöt ja suunnitellaan ratkaisu käänösversioille. Verkkosivut rakennetaan kansallinen suomi.fi-palvelutietovaranto huomioiden.

Viestinnällä tuetaan paitsi Siun soten omia tavoitteita ja palvelutuotantoa myös valtakunnallisen sote- ja maakuntauudistuksen tavoitteita. Muutosten valmistelu ja toimeenpano tehdään

mahdollisimman avoimesti. Se edellyttää hyvin suunniteltua monikanavaista viestintää, sujuvaa tiedonkulkua ja vuorovaikutusta kaikkien toimijoiden ja eri sidosryhmien kanssa.

Yhteiset palvelut vastaavat fyysisen toimintaympäristön rakentamisesta ja ylläpidosta, jotta toimialueiden palvelutuotanto voi tapahtua kitkattomasti. Reaaliaikainen ja oikean sisältöinen tieto ovat edellytyksiä sille, että potilas- yms. tietoja voidaan käyttää luotettavasti palvelutapahtumissa.

Asiakkuus	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Siilaisen kustannustehokkaat tukipalvelut käytössä	31.3.		
Asiakasohjaukseen pystyvä puhelinpalvelun mahdollistava toimintaympäristö	käytössä OC-tekniologia		
Digitaalisen ajanvarauksen mahdollistava toimintaympäristö	käytössä uusi käyttöliittymä		
www-sivujen kokonaisuudistus	esh sisällöt valmiit	käännösversiot käytössä	

6.1.3. Prosessit

Jotta yhteiset palvelut pystyvät täyttämään odotukset, sen eri prosessien on oltava kattavia, standardoituja ja riittävästi resursoituja. Milloin perusteltua, manuaalisista työvaiheista ja käytännöistä luovutaan, ja siirrytään enenevästi sähköisiin järjestelmiin. Toiminnanohjaussuunnitelma määrittää prosessit ja toimintatavat, joita tarkennetaan ohjeilla. Toimivaltuudet elävät tarpeen mukaan. Toimialueiden johtamista tuetaan keskitetysti järjestettävillä talous-, HR- ja asianhallintasihteeripalveluilla.

Tietoon perustuva johtaminen edellyttää kattavaa, reaaliaikaista ja luotettavaa tietoa mitattavista kohteista. Kirjaamisen oikeellisuus on avainasemassa niin potilasturvallisuuden, toiminnan sisällön kuin läpinäkyvän kustannuslaskennan luotettavuuden aikaansaamisessa. Strategiaan perustuva raportointiportaali yhdistää tiedot eri järjestelmistä johtamisen tueksi. Vuonna 2018 toteutettavan kattavan kustannuslaskennan myötä saadaan selville omat tuotantokustannukset yksiköittäin sekä

jäsenkuntien palveluiden käyttö myös potilastietojärjestelmän ulkopuoliselta osalta pyritään ratkaisemaan.

Kehittämisyksikössä toimii lääketieteen, hoitotyön ja sosiaalihuollon ammattilaisia, joilla on laaja-alaista kehittämisen erityisosaamista. Kehittämisyksikkö toimii kansallisten ja alueellisten kehittämisorganisaatioiden sekä kuntien kanssa tiiviissä yhteistyössä. Yhteistyöllä varmistetaan, ettei kehittämistyössä tehdä päällekkäistä työtä, ja että toisaalta toteutettavat kehittämishankkeet tukevat toinen toisiaan. Muuttuvassa toimintaympäristössä on tärkeää olla mukana yhteisessä kansallisessa kehittämisessä. Tähän tarpeeseen vastaavat kärkihankerahoitusta (valtionavustus) saavat hankkeet.

Kehittämisyksikkö vastaa myös hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rajapinnassa tehtävästä strategisen tason yhteistyöstä kuntiin ja sidosryhmiin päin. Kehittämisyksikkö vastaa strategisen tason asiakkuusprosessien, osallisuustyön toteutumisen sekä potilas- ja asiakasturvallisuutta koskevien tilannekuvien raportoinnista Siun soten johtoryhmälle.

Operatiivisen tason hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä toteutetaan ja johdetaan toimialueilta käsin. Siun soteen on vuoden 2017 aikana perustettu toimitusjohtajan päätöksellä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä, jossa ovat laajalti edustettuna kaikki toimialueet ja henkilöstöhallinto. Kehittämisyksikkö on ryhmässä vahvasti edustettuna kärkihankkeiden sekä osallisuustyön osalta.

Jatkuva parantaminen on menestyvälle organisaatiolle avaintekijä. Siun sotessa tukeudutaan lean-ajattelun mukaiseen toiminnan kehittämiseen, ja vuoden 2018 aikana on tavoitteena vahvistaa Siun soten toimialueiden lean-työskentelyä kouluttamalla nykyisistä kehittämisyksikön työntekijöistä koordinoiva lean-asiantuntija.

Kehittämistoiminnalla tuetaan vahvasti toimialueilla tapahtuvaa toiminnan kehittämistä, mikä konkretisoituu pitkälle muutosprosessien (työprosessien muutos) läpiviemistä tukevaksi toiminnaksi. Operatiivisessa palvelutuotannossa kehittämistä vahvistetaan siirtämällä kehittämisyksikön henkilöstöä ja sen myötä kehittämisen erityisosaamista toimialuejohtajien suoraan alaisuuteen.

Sipilän hallituksen ikäihmisten ja lapsi- ja perhepalveluiden kärkihankkeet (Siun soten AVOT- ja PK LAPE – hanke sekä I&O ja lape muutosagentit) ja sen myötä käytettävissä oleva lisäresurssi tukevat vuoden 2018 aikana palvelurakenteen muutosta. Kärkihankkeiden valtionavustus on 75 – 100 %

kustannuksista. Siun sote on onnistunut valtionavustushauissa hyvin ja saanut merkittävää rahallista panostusta alueelle kehittämistyöhön. Lisäksi Siun sote-kumppanuus on tukenut sidosryhmiä heidän omilla rahoitushauissaan.

THL:lle on 30.10.2017 jätetty valtionavustushakemus, mikä mahdollistaa läpi mennessään 75 % valtionavun lakisääteiseen sosiaalihuollon KANTA – arkistoinnin toteuttamiseen vuosina 2018–2019. Lisäksi on jätetty valtioavustushakemus palvelusetelitoiminnan laajentamiseksi henkilökohtaisessa budjetoinnissa. Hankkeiden resursoinnista sovitaan toimialueiden kanssa, ja hankkeisiin rekrytoidaan Siun soten omaa henkilöstöä, niin pitkälle kuin mahdollista. Hankkeen päätyttyä henkilöt palaavat normaaleihin tehtäviinsä varmistaen kehittämistoiminnan juurruttamisen.

Vuosi 2018 saattaa olla suurten päätösten vuosi maakunta- ja soteuudistuksessa. Kehittämisyksikön rooli ja tehtävät ovat osittain sidoksissa näihin. Edellä kuvattu kehittämistoiminta jatkuu joka tapauksessa, mutta tiiviillä yhteistyöllä erityisesti Siun soten johtoryhmän sekä maakuntavalmistelun kanssa varmistetaan kehittämistoiminnan suunta tilanteen vaatimalla tavalla.

Prosessit	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Potilastietojen ja kirjaamisen oikeellisuuden varmistaminen, '0-luokka'	< 5 %	< 3 %	< 1 %
Integraatiota tukeva kehittämisrakenne palvelutuotannon sisälle, toimialuekohtainen kehittämistilanteen raportointi	käynnistäminen	vakiintunut	
Tuotteistus ja läpinäkyvä kustannuslaskenta	laaditaan	käytössä	
Välittömän ja välillisen työn rajapintamäärittely asiakaspalvelutyössä ammattiryhmien välillä	henkilöstösuunnitelma toimialueittain	käytössä	
Hankintastrategia ja volyymin hyödyntäminen ostamisessa	laaditaan	käytössä	

6.1.4. Kyvykkyys

Menestyminen perustehtävässä edellyttää korkeaa ja oikeaa osaamista. Henkilöstön osaamista pidetään yllä mm. tarpeista lähtevällä täydennyskoulutuksella. Koulutuksessa huomioidaan myös henkilöstön asema organisaatiossa ja sen edellyttämä osaaminen. Esimiehiä tuetaan koulutuksella johtamistehtävässä onnistumiseksi. Suunnitelmallisella työnkierrolla mahdollistetaan yksikköraajat

ylittävän osaamisen lisääminen. 'Oikeat osaajat oikeassa paikassa oikeaan aikaan' ohjaa resurssien tehokasta käyttöä ja varmistaa korkealaatuisen palvelutason.

Tulevaisuuden organisaation toimintatapoihin kuuluu avoin ja vuorovaikutteinen ilmapiiri. Jokaisella on oikeus kehityskeskusteluun, jossa onnistumiset ja kehittämiskohteet todetaan vuosittain.

Maakunnallisena organisaationa Siun sotella on erityisen suuret haasteet yhdenvertaisen ja ajantasaisen tiedonkulun varmistamisessa organisaation sisällä. Sisäisen viestinnän toimivuus tai toimimattomuus vaikuttaa yleensä suoraan työhyvinvointiin. Johtamisjärjestelmä on sisäisen viestinnän keskeisin väline, sen rinnalla hyödynämme kaikille yhteisiä, sähköisiä sisäisen viestinnän kanavia.

Henkilöstövoimavarojen johtamisen tavoitteena on yhtenäistää työnkuvia ja nimikkeitä sekä toteuttaa työajan sisällön arviointia ja seuranta eri ammattiryhmille sekä ottaa kokeiluun uudenlainen, moniammatillinen ja automatisoitu työajanhallinnan väline.

Kyvykkyys	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Toimialuekohtaiset osaamisen johtamisen ja kehittämisen toimeenpanosuunnitelmat	valmis		
Lääkäreiden ja sosiaalityöntekijöiden virkojen hoitoaste	80 %	90 %	100 %
Muutoksen varmistava johtaminen (lähiesimiesten leadership)	25 %	75 %	100 %
Henkilöstön työkyvyttömyyden suorat kustannukset vähenevät	0.5 %	0.5 %	0.5 %

6.2. Terveys- ja sairaanhoitopalvelut

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut jakaantuvat viiteen palvelualueeseen: sairaalapalveluihin, vastaanottopalveluihin, 24/7 -palveluihin, kuntoutuspalveluihin ja työterveyshuoltoon. Näiden toiminnalliset sisällöt ovat erilaiset ja kaikille yhteisiä tavoitteita tai yksityiskohtaisia mittareita ei ainakaan alkuun ole mahdollista määritellä. Kaikessa toiminnassa on luonnollisesti pyrittävä

parantamaan yhteydensaantia ja tuettava perustoimintoja kentällä.

Toiminnan painopistealueina vuonna 2018 ovat seuraavat:

- Yhteisasiakkaiden palvelujen kehittäminen toimialueen sisällä ja toimialueiden välillä
- Lasten ja nuorten palvelut: perhekeskusten ja lastenkeskuksen toiminnan kehittäminen
- Erikoissairaanhoidossa pyritään turvaamaan laajan päivystyksen sairaalan status
- 24/7 – palvelualueen toiminnan kehittäminen
- Toimialueen palvelurakenne uudistetaan tulevaisuuden tarpeita palvelevaksi
- Kuntoutuksen kokonaisuus integroidaan Siun soten muuhun toimintaan
- Työterveyshuollossa valmistaudutaan yhtiöittämisvelvoitteeseen vuoden 2019 alusta

Erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon sekä sosiaalipalvelujen integraation toteuttaminen on keskeistä ja sen on oltava keskeisenä painopistealueena. Jalkautuvan erikoissairaanhoidon lisääminen ja vakiinnuttaminen, mielenterveys- ja päihdepalvelujen yhteinen organisoituminen, kuntoutuspalvelujen nostaminen näkyvämpään rooliin ja palvelutarjonnan tarkoituksenmukaisen rakenteen määrittely ja toteutus ovat toiminnalliset ydinasiat myös vuosina 2018 – 2019. Lasten ja nuorten palveluiden kokonaisuus on suunniteltava uudelleen yhdessä muiden toimialueiden kanssa. Työterveyshuollon yhtiöittäminen on pakollista vuonna 2019 ja yhtiöittämisen tapa on ratkaistava vuonna 2018.

Pohjois-Karjalan keskussairaala kuuluu laajan ympärivuorokautisen päivystyksen sairaaloihin, mikä asetuksen mukaan edellyttää asianmukaisia tiloja ja riittävää henkilöstöä. Päivystystilojen laajennus on välttämätöntä tehtävästä selviytymiseksi. Sähköiset palvelut otetaan mukaan ympärivuorokautisten palvelujen kehittämiseen osana päivystyksen kokonaisuutta. Hoitopäivien väheneminen ja poliklinikkakäyntien lisääntyminen ovat olleet jo useiden vuosien ajan vallitseva trendi. Tämä jatkuu edelleen ja toiminta on sopeutettava tilanteeseen sellaisella aikavälillä, mikä on käytännön järjestelyjen kannalta mahdollinen. Sairaalan kilpailukyvyyn säilyttäminen sekä henkilökunnan että potilaiden suhteen edellyttää pitkäjänteistä suunnittelua ja yhteistyötä ERVA-

alueen muiden sairaaloiden kanssa. Erikoissairaanhoidon palveluja jalkautetaan tarkoituksenmukaisella tavalla ja uusia toimintamuotoja, myös digitaalisia, hakien.

Vastaanottopalveluissa keskeisenä haasteena on terveyskeskusten toimintakäytäntöjen yhtenäistäminen, palvelujen saatavuuden turvaaminen ja uuden toimintakulttuurin säilyttäminen. Lääkäreiden rekrytointia tehostetaan sekä sisäisin järjestelyin että käyttäen ulkopuolista apua. Kuntarajojen häivyttäminen palvelujen tuotannossa ja käytössä on saatava vielä paremmin toteutumaan. Terveysasemien toimintaprofiileita on tarkasteltava ja määriteltävä työnjakoa. Hyvinvointiasema-tyyppinen toiminnallinen rakenne on tavoitteena, se jouduttanee kuitenkin tekemään asteittain ja tiiviissä yhteistyössä muiden toimialueiden kanssa. Suun terveydenhuollossa palvelujen saatavuuden turvaaminen ja valmistautuminen potilaan valinnanvapauteen luovat keskeiset haasteet. Maakunnan hajanaisten käytäntöjen yhtenäistäminen ja palvelujen hallittu yhteinen kilpailuttaminen ja ottaminen omaksi toiminnaksi ovat alkuvaiheen isoja asioita.

Kuntoutuksen alueella painopiste on kotikuntoutuksen kehittämisessä yhteistyössä ikäihmisten toimialueen kanssa. Sillaisen sairaalassa avataan vaativan kuntoutuksen maakunnallinen yksikkö, joka palvelee koko maakunnan potilaita, mutta ei ole ns. peruskuntoutusta tuottava yksikkö. Vaativan kuntoutuksen yksikössä yhdistyy kuntoutusosaamisen lisäksi geriatrian, fysiatrian, ortopedian ja neurologian erikoisalojen toimintaa.

Työterveyshuolto tuottaa edelleen keskussairaalan, Joensuun kaupungin ja Kontiolahden kunnallisen työterveyshuollon. Muiden kuntien osalta ollaan monituottajaympäristössä. Siun soten työterveyshuollon keskeisenä tavoitteena on luoda menettely lain edellyttämälle yhtiöittämiselle vuoden 2019 alusta lukien.

Terveys- ja sairaanhoitopalvelut

1 000 €	Muutettu TA 2017	TA 2018	Muutos %
Toimintatuotot	258 005	264 414	2,5 %
Myyntituotot	237 575	241 122	1,5 %
Myyntituotot jäsenkunnilta	212 942	218 438	2,6 %
Muut myyntituotot	24 633	22 684	-7,9 %
Maksutuotot	20 276	23 258	14,7 %
Tuet ja avustukset	22	0	-100,0 %
Muut toimintatuotot	132	35	0,0 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-253 911	-262 044	3,2 %
Henkilöstökulut	-134 389	-139 465	3,8 %
Palvelujen ostot	-83 929	-85 065	1,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-34 163	-35 621	4,3 %
Avustukset	-328	-649	97,9 %
Muut toimintakulut	-1 102	-1 244	12,9 %
Toimintakate	4 094	2 370	-42,1 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0,0 %
Vuosikate	4 094	2 370	-42,1 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 788	-2 738	53,1 %
Tilikauden tulos	2 306	-368	-115,9 %
Poistoeron muutos	375	368	0,0 %
Tilikauden yli-/alijäämä	2 681	0	

Ei vertailukelpoinen: Siilaisen sairaala sekä kotisairaala siirtyvät ikäihmisten toimialueelta. Palvelusetelituotannon käynnistyminen näkyy avustusten kasvuna.

6.2.1. Vaikuttavuus ja laatu

Julkisessa terveydenhuollossa toiminnan tulee näyttöön. Käypä hoito -ohjeita noudatetaan ja uusien käyttöön otettavien menetelmien osalta hyödynnetään erva-alueiden arviointiylilääkäreitä ja kansainvälisiä, mm. Cochrane-tietokantoja. Vaikuttavuusmittareita otetaan käyttöön mahdollisuuksien mukaan. Lääkärin osuutta potilaan ensiarviossa lisätään ja yhteispäivystyksessä pyritään pysyvämpään päivystäjämiehitykseen.

Vaikuttavuus ja laatu	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Kantelujen ja muistutusten määrä laskee	-10 %	-10 %	-10 %
Korvattujen potilasvahinkojen määrä laskee	-10 %	-10 %	-10 %
Sairauskohtaisia laatuindikaattoreita käytössä	4	6	6
4 kk laituskuntoutuksen jälkeen pärjää kotona	95 %	95 %	95 %

6.2.2. Asiakkuus

Potilaan yhteydensaantia helpotetaan puhelinpalveluja kehittämällä ja ottamalla käyttöön sähköisiä palveluita. Erikoissairaanhoidon konsultoimista helpotetaan systematisoimalla konsultointivastuita.

Asiakkuus	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Esh:n jonot lain edellyttämällä tasolla	100 %	100 %	100 %
Pth:ssa lääkärille pääsy kiireettömässä tapauksessa hoidon tarpeen arvion edellyttäessä (T3)	<21 vrk	<14 vrk	<14 vrk
Kuntoutuksessa hoitoon pääsy (T3M)	<21 vrk	<14 vrk	<14 vrk
Työkykyasioissa pääsy oman työterveyshoitajan vastaanotolle	<7 vrk	<5 vrk	<3 vrk
Yhteispäivystyksessä yli 2 tuntia odottaneiden osuus	<20 %	<20 %	<20 %
Ensihoidossa AB-tehtävät (muu taajama) mediaani 10min ja 90 % tavoitettu alle 25min	Kyllä	Kyllä	Kyllä

6.2.3. Prosessit

Prosessit ja vaikuttavuus liittyvät kiinteästi toisiinsa. Yhteinen organisaatio mahdollistaa paremmin hoito- ja palveluketjujen kokonaisvaltaisen kehittämisen. Kunnollinen mittaristo, jossa on yksinkertainen visuaalinen esitystapa, on prosessien uudelleenrakentamisen pohja.

Prosessit	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Esh:n tuottavuus kolmen parhaan keskussairaalan joukossa THL:n vertailussa	On	On	On
Pth:n toimintamahdollisuus turvataan	On	On	On
Kuntoutuksen keskeiset prosessit määritetty ja käynnistetty	On	On	On
Työterveyshuollon yhtiöittämisen valmistelu ja toteutus	On	On	

6.2.4. Kyvykkyys

Rekrytoinnissa onnistuminen on välttämätöntä, että toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ylipäänsä voidaan saavuttaa. Lääkäre rekrytointiin panostetaan omaa työpanosta lisäten sekä ulkopuolista toimijaa hyödyntäen. Kehityskeskustelut käydään kattavasti kaikilla tasoilla.

Kyvykkyys	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Esh:n erikoislääkärinvirkojen täyttö- ja hoitoaste	90 %	90 %	90 %
Pth:n lääkärinvirkojen täyttö- ja hoitoaste	90 %	90 %	90 %

6.3. Ikäihmisten palvelut

Ikäihmisten palvelujen järjestämistä ohjaavat mm. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (980/2012), Laki omaishoidon tuesta (937/2005), Sosiaalihuoltolaki (1301/2014) ja Perhehoitolaki (263/2015) sekä luonnollisesti Terveydenhuoltolaki (1326/2010).

Kehittämisen erityiskohteina ovat toimialueella palveluohjaus, kotihoito ja kotona asumisen edistäminen, jotka mahdollistuvat palvelurakenteen keventämisen kautta.

Pohjois – Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymässä, Siun sotessa, yli 75 -vuotiaiden osuus koko alueen väestöstä on 10,7 % (n. 18 000 henkilöä, mukaan lukien Heinävesi), vastaava suhdeluku Manner - Suomessa on 9,1 %. Suomi ja samoin Pohjois-Karjala ikääntyy erityisesti 2020 -luvulta eteenpäin voimakkaasti, ikääntymisen tasaantuessa 2040 -luvulla. Alueemme on Suomen ikääntyneimpien maakuntien kärkijoukkoa. Palvelutuotannon toimivuutta kehitettäessä ikääntyminen ja usein sen mukana tuleva muistisairaus on huomioitava. Tilastotietoon perustuen (SOTKANet) on 65 - 74 vuotiailla keskivaikean tai vaikean muistisairauden esiintyvyys 4 %, 75 - 84 vuotiailla 10 % ja yli 85- vuotiailla 35 %. Keskivaikeaa tai vaikeaa muistisairautta sairastavista 55 % tarvitsee ympärivuorokautista tukea joko omaishoitajan turvin, perhekodissa tai palveluasumisessa. Ennakoivilla hyvinvointia edistäväillä ja monipuolisilla kuntouttavilla toimenpiteillä sekä varhaisella diagnosoinnilla palvelujen piiriin tulemista voidaan siirtää myöhemmäksi.

Ikääntyvässä maakunnassamme on tärkeimpiä varautumistoimia mahdollisimman terveen ja toimintakykyisen ikääntymisen turvaaminen. Kyse on yksinkertaistettuna hyvän elämän edistämisestä eli hyvän elämänlaadun, itsemääräämisoikeuden ja toimivan arjen turvaamisesta ikääntyville kuntalaisille.

Ikäihmisten toimialueeseen kuuluvat kotihoito tukipalveluineen, eritasoiset asumispalvelut ja terveyskeskussairaalahoito sekä gerontologinen sosiaalityö. Palvelut tuotetaan alueittain yhdenmukaisesti asiakkuusperusteisiin rakentuen. Kotihoidon tukipalvelut sisältävät kokonaisvaltaisen palveluohjauksen ml. palvelutarvearviot ja yksilötason ohjauksen sekä omaishoitajien ja perhehoitajien tukiverkoston. Kotihoidon tukipalvelut (mm. turva- ja ateriapalvelu) mahdollistavat kotona asumisen jatkumisen. Voimavarojen kohdentaminen kotona asumisen edistämiseen on erityisen merkittävää. Gerontologinen sosiaalityö mahdollistaa ikääntyneen sosiaalisten etuuksien yksilöllisen tarpeenmukaisen hakemisen ja ikääntymiseen liittyvien toimintarajoitteiden ennakoivan huomioimisen. Erittäin ajankohtaista on teknologiasovellusten käyttöönotto ja hyödyntäminen. Erilaisilla arjen hallintaa helpottavilla teknologioilla on kotona asumisessa mm. turvallisuutta lisäävä merkitys. Lääkäripalvelujen asianmukainen saatavuus on erityisesti kotona asuessa merkittävää.

Asumispalvelut muodostuvat perhekotiasumisesta ja palveluasumisesta, johon tukipalvelut järjestetään yksilöllisesti sekä tehostetusta asumispalvelusta. Tehostetussa asumispalvelussa on terveydenhuollon ammattihenkilöstöä paikalla ympäri vuorokauden asukkaiden merkittävän avuntarpeen, monimuotoisten sairauksien ja erityisesti vaikeatasoisten muistisairauksien sekä ikääntymisestä johtuvan raihnaisuuden ja haurauden takia. Ympäri vuorokautista intensiiviasumispalvelua on alueella STM:n suosituksia enemmän (suositus 6 - 7 %). Keskiarvo on 9,1 % yli 75 -vuotiaiden ikäryhmässä, tämän asteittainen muuntaminen kevyemmiksi asumisratkaisuiksi (esim. palveluasumiseksi, perhekodissa asumiseksi, yhteisöasumiseksi tai kampuustyypiseksi senioriasumiseksi – seniorikorttelissa asumiseksi) on inhimillisistä, taloudellista ja valtakunnallisen suuntauksen mukaan perusteltua toteuttaa.

Terveyskeskussairaalapalveluja on useimmissa alueen kunnissa, lisäksi yleislääketieteen akuuttisairaanhoidon terveyskeskussairaalapalveluja on viidessä kunnassa (Lieksa, Nurmes, Liperi, Iloanta ja Kitee). Hoitoperiodeja tehostetaan ja turvalliset, joustavat kotisiirtymät ovat tärkeä osa palveluketjun saumattomuutta ja vaikuttavaa toimintaa. Terveyskeskussairaalapalveluja, joissa on tällä hetkellä pitkäaikaislaitoshoidtoa (noin 100 henkilöä) ja erityisesti asumispalveluja tarvitsevia

ikäihmisiä (noin 100 henkilöä), tullaan muuntamaan monimuotoiseksi asumiseksi sekä kohdentamaan vapautuvia resursseja kotihoitoon, palveluohjaukseen ja omaishoidon tukeen. Palvelurakenteen keventäminen on merkittävää yksilön hyvinvoinnin, kotona asumisen mahdollistamisen ja talouden hallinnan kannalta. Se on välttämätöntä myös kiinteistöjen rakennusteknisen kunnan heikkenemisen takia.

Ikäihmisten palvelut

1 000 €	Muutettu TA 2017	TA 2018	Muutos %
Toimintatuotot	134 575	130 006	-3,4 %
Myyntituotot	109 800	110 945	1,0 %
Myyntituotot jäsenkunnilta	99 035	99 117	0,1 %
Muut myyntituotot	10 765	11 828	9,9 %
Maksutuotot	24 445	19 061	-22,0 %
Tuet ja avustukset	330	0	-100,0 %
Muut toimintatuotot	0	0	0,0 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-132 167	-129 933	-1,7 %
Henkilöstökulut	-75 394	-67 669	-10,2 %
Palvelujen ostot	-37 618	-44 248	17,6 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 972	-1 148	-76,9 %
Avustukset	-14 027	-16 473	17,4 %
Muut toimintakulut	-156	-395	153,2 %
Toimintakate	2 408	73	-97,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0,0 %
Vuosikate	2 408	73	-97,0 %
Poistot ja arvonalentumiset	-158	-73	-53,8 %
Tilikauden tulos	2 250	0	-100,0 %
Poistoeron muutos	0	0	0,0 %
Tilikauden yli-/alijäämä	2 250	0	

Ei vertailukelpoinen: Siilaisen sairaala sekä kotisairaala siirtyneet terveys- ja sairaanhoitopalveluihin. Ravintopalveluiden kulut siirtyneet yhteisistä palveluista, mikä näkyy palvelujen ostojen kasvuna. Palvelusetelituotannon lisääminen näkyy avustusten kasvuna.

6.3.1. Vaikuttavuus

Toiminnan vaikuttavuutta tehostavat hyvä yhteistyöosaaminen kuntoutuspalvelujen kanssa, tavoitteellinen, näyttöön perustuva hoitotyö, yhtenäinen rakenteinen kirjaamiskulttuuri ja suunnitelmallinen kotiutuminen. Kuntoutusosaaminen on osa hoitotyötä. Hyvä perushoito on kuntouttavaa.

Vaikuttavuus	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Yleislääketieteen akuuttisairaanhoidon terveyskeskussairaalat, hoitoperiodit	6 htp	5–6 htp	5 htp
Rakenteinen hoitotyön kirjaaminen	tot.	tot.	tot.
Kotikuntoutus toteutuu	tot.	tot.	tot.
4 kk kuluttua laitospalvelusta asutaan edelleen kotona	95 %	95 %	95 %

6.3.2. Asiakkuus

Ikäihmisen arjen turvallisuutta varmistaa se, että palveluohjaus ja -arviointi toimivat samoin periaattein kaikissa kunnissa. Tulevan valinnanvapauslainsäädännön näkökulmasta palveluohjaus, palvelutarpeen arviointi ja integraatioosaaminen ovat kehittämisen keskiössä. Vuoden 2018 aikana käynnistetään palveluohjauksen, omaishoidontuen ja perhehoidon palveluohjauskeskustoimintamallin juurruttaminen ja verkostomainen toimintamalli. Asiakastytyväisyyskyselyjen tulokset ohjaavat palvelujen kehittämistä. Osallisuustyön johtaminen näyttäytyy arjessa järjestyhteistyönä mm. eläkeläisjärjestöjen kanssa ja omaishoitajien raatitoiminnan vakiinnuttamisena.

Kotihoidon asiakkuutta edeltävästi tai sen aikana toteutetaan yksilöllinen arviointi- ja kotikuntoutusjakso. Erilaiset palvelusetelit tukevat kotona asumisen edellytyksiä. Teknologiaa hyödynnetään mm. muistuttava lääkejakeluautomaatti- ja kuvapuhelinpalvelujen käyttöönotolla. Etälääkäripalvelujen mahdollisuuksia selvitetään erityisesti kotihoidossa.

Asiakkuus	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Kotona asuu yli 75 -vuotiaista	91 %	91–92 %	92 %
Omaishoidontuen saajat keskiarvo Siun sotessa	4 %	4 %	4-5 %
Säännöllisen kotihoidon asiakkuus	13 %	13–14 %	14 %
Palveluohjausarviot 80 -vuotta täyttäneille, ei palvelujen piirissä oleville	100 %	100 %	100 %
Kotihoidossa teknologiset sovellukset käytössä esim. kuvapuhelin	tot.	tot.	tot.

6.3.3. Prosessit

Ikäihmisten palveluissa on ympärivuorokautista asumispalvelua ja terveyskeskussairaalapaikkoja yli valtakunnallisten suositusten. Tämän vuoksi on jatkettava aloitettua palvelurakenteen keventämistä. Vuoden 2018 aikana on tavoitteena muuttaa noin 50 tehostetun palveluasumisen paikkaa palveluasumisen paikoiksi. Samoin selvitetään, että voidaanko noin 50 terveyskeskussairaalapaikkaa korvata asumispalvelupaikoilla ja kotihoidon palveluilla. Suunnitteluvaiheessa selvitetään myös nykyisten toimitilojen kunto. Vuoden 2018 aikana valmistellaan sairaalapalvelurakenteen muutosta, jonka hyödyt kohdennetaan pääosin kotihoitoon. Lisäksi on haettava systemaattisesti monimuotoisia asumisratkaisuja, tuettava kotona asumista ja laajennettava palvelusetelien käyttöä. Ikäihmisten asumispalvelujen ostopalveluissa toimitaan vuonna 2017 tehdyn kilpailutustuloksen mukaisesti, joko omaa asumispalvelutuotantoa hyödyntäen, palvelusetelillä asumisratkaisuja tehden tai asiakaslähtöisellä asumisenjärjestelyllä. Turvallisen kotona asumisen mahdollistamiseksi ja palvelurakennemuutosten yhteydessä on kuntayhteistyö yhteisen näkemyksen varmistamiseksi perusteltua, se on jatkuvaa ja tavoitteellista toimintaa. Perhekotitoimintamalli juurtuu ja tulee tunnetuksi.

Prosessit	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Tehostetussa palveluasumisessa yli 75 -vuotiaat	9 %	8–9 %	8 %
Tehostetun palveluasumisen paikkoja muutetaan palveluasumispaikoiksi	50	50	50
Terveyskeskusvuodeosastopaikkoja vähennetään ja muutetaan joko palveluasumispaikoiksi tai perhekotipaikoiksi	50	40	20
Uudet perhekodit	Polvijärvi	Valtimo	Nurmes

6.3.4. Kyvykkyys

Henkilöstö on tärkein pääoma erityisesti toimintojen kehittämisen, asiakaskohtaamisissa onnistumisen ja asiakaspalvelun uudistamisen sekä osallistumisen näkökulmista. Henkilöstön osaamisen tasoa varmistetaan ja tuetaan mm. lääkehoidon ja Ergonomia-kortti opintojen kautta. Omavalvonta toteutuu kaikissa yksiköissä. Asiakaspalautteisiin reagoidaan ketterästi.

Kyvykkyys	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Kotihoidon välitön työaika	60 %	60 %	60 %
Palvelut toteutuvat lakisääteisessä ajassa	tot.	tot.	tot.

6.4. Perhe- ja sosiaalipalvelut

Perhe- ja sosiaalipalveluissa järjestetään sekä sosiaali- että terveyspalveluja. Vuoden 2018 painopisteenä on ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen. Tavoitteeseen pääseminen on haasteellista toimialueen resurssien pienentyessä vuonna 2018.

Perheille ja lapsille järjestetään ennaltaehkäisevät palvelut (mm. neuvoloiden terveydenhoito, koulu- ja opiskelijaterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologitoiminta, kasvatus- ja perheneuvolatyö) sekä sosiaalihuoltolain mukainen varhainen tuki (mm. kotipalvelu, perhetyö ja sosiaalityö). Lape-hankkeessa kehitetty perhekeskusverkosto on toiminnassa koko Siun sotien alueella vuoden 2018 loppuun mennessä. Tärkeää on sujuva yhteistyö kuntien varhaiskasvatuksen, opetustoimen, nuorisotoimen ja järjestöjen kanssa.

Lisäksi järjestetään lastensuojelun avohuollon palveluja sekä sijais- ja jälkihuoltoa. Lastensuojelua kehitetään edelleen mm. Lape-hankkeessa. Vuoden 2018 aikana selvitetään myös lastensuojelun organisoitumista ja mahdollisia tilaratkaisuja.

Aikuissosiaalityön palveluihin kuuluvat sosiaaliohjaus ja sosiaalityö, välitystilien hoito sekä täydentävä ja ennaltaehkäisevä toimeentulotuki. Aikuissosiaalityössä painottuu yhteistyö kuntien työllisyysasioita hoitavien kanssa mm. kuntouttavassa työtoiminnassa. Palveluihin sisältyvät myös sosiaalipäivystys, terveydenhuollon sosiaalityö ja turvakoti.

Vammaispalveluissa järjestetään mm. vammaispalvelulain mukaista palveluohjausta, henkilökohtaista apua, asumista ja liikkumisen tukea. Kehitysvammaisten erityishuollossa tuetaan kehitysvammaisten arkea asumisessa ja järjestetään työ- ja päivätoimintaa. Palveluihin kuuluvat myös Honkalammen asiantuntijapalvelut, laitoshoido ja koulu. Vammaispalvelut organisoidaan uudelleen vuonna 2018, mutta palvelut toteutetaan edelleen lähipalveluna. Kesällä 2018 valmistuu Joensuussa uusi vaikeavammaisten tehostetun palveluasumisen yksikkö.

Perhe- ja sosiaalipalveluissa on varsin suuri osa palvelua järjestetty ostopalveluina tai palvelusetelillä. Toiminnassa lisätään palvelusetelillä toteutettavien palvelujen määrää. Ostopalveluihin sisältyvät kuntien tekemien sopimusten mukaisesti Attendon tuottamat sosiaali- ja terveyspalvelut Rääkkylässä ja Tohmajärvellä. Viranhaltijatyön toteuttavat Siun soten asiantuntijat.

Perhe- ja sosiaalipalvelut

1 000 €	Muutettu TA 2017	TA 2018	Muutos %
Toimintatuotot	104 267	104 442	0,2 %
Myyntituotot	100 611	99 412	-1,2 %
Myyntituotot jäsenkunnilta	97 900	95 504	-2,4 %
Muut myyntituotot	2 711	3 908	44,2 %
Maksutuotot	2 509	3 800	51,5 %
Tuet ja avustukset	713	606	-15,0 %
Muut toimintatuotot	434	623	43,6 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-105 933	-104 438	-1,4 %
Henkilöstökulut	-39 799	-39 665	-0,3 %
Palvelujen ostot	-50 364	-49 821	-1,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-912	-780	-14,5 %
Avustukset	-14 621	-14 070	-3,8 %
Muut toimintakulut	-237	-102	-57,0 %
Toimintakate	-1 666	4	-100,2 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0,0 %
Vuosikate	-1 666	4	-100,2 %
Poistot ja arvonalentumiset	-22	-4	-81,8 %
Tilikauden tulos	-1 688	0	-100,0 %
Poistoeron muutos	0	0	0,0 %
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 688	0	

Ei vertailukelpoinen: Palvelujen ostoihin siirtynyt ravintopalveluiden kustannuksia yhteisistä palveluista. Palvelujen ostoihin ja avustuksiin on sisällytetty tavoitteellisuutta.

6.4.1. Vaikuttavuus

Perhe- ja sosiaalipalveluissa edistetään asiakkaiden mahdollisuuksia selviytyä arjessa oikea-aikaisten ja ennakoivien palveluiden avulla. Vaikuttavuutta voidaan tarkastella niin asiakkaiden arjen kuin organisaation talouden näkökulmasta. Asiakkaiden olosuhteisiin liittyy moninaisia tekijöitä, joihin ei välttämättä voida sosiaali- ja terveyspalveluilla vaikuttaa. Sosiaalipalveluissa vaikuttavuus voi myös olla mitattavissa viiveellä (5 - 20 vuotta) eikä pelkästään suunnittelukauden aikana.

Lapsiperhepalveluissa vastataan ennaltaehkäisevien palvelujen kautta palvelutarpeisiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Perhekeskusverkostot suunnitellaan alueiden ja kuntien

olosuhteista ja tarpeista lähtien yhteistyössä kuntien varhaiskasvatuksen ja koulutoimen sekä järjestöjen ja seurakuntien kanssa. Ammatillista osaamista vahvistetaan kouluttautumalla tutkimusnäyttöön perustuviin menetelmiin. Erityistyöntekijöiden saatavuutta alueelle vahvistetaan kehittämällä erilaisia työmuotoja mm. etäyhteyksiä palvelujen järjestämiseen, palvelun saamiseksi arjessa ja lähipalveluna mm. Lape-hankkeen kehittämistyön myötä. Ennaltaehkäisevien palvelujen varhaisemman avun ja oikea-aikaisen lastensuojelun kautta lapset ja perheet saavat vaikuttavampaa palvelua ja toisaalta toteutuu kustannushyöty.

Aikuissosiaalityössä jatketaan yhteistyötä KELA:n ja TE-toimistojen kanssa. Kuntien työllisyysasioita hoitavien kanssa kehitetään työmenetelmiä ja yhteistyökäytäntöjä aktivointiasteen parantamiseksi. Nuorten palveluissa panostetaan oikea-aikaiseen nuorten palvelutarpeen tunnistamiseen ja poluttamiseen. Sähköisiä ja digitaalisia palveluja kehitetään mm. ODA-hankkeessa pitkäaikaistyöttömien palveluissa ottamalla käyttöön digitaaliset hyvinvointitarkastukset vuonna 2018.

Vaikuttavuus	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Lastensuojelun pitkäaikaisten sijoitusten sijaiskustannukset vähenevät	- 3%	- 5%	- 8 %
Nuorten arjen poluttaminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen yhteistyössä kunnan, työvoimahallinnon ja ELY:n työllisyystoimien kanssa (9/2017 38,6 %)	alle 25 vuotiaiden aktivointiaste + 2 % ed. vuoteen	alle 25-vuotiaiden aktivointiaste + 2% ed. vuoteen	alle 25-vuotiaiden aktivointiaste + 2 % ed. vuoteen

6.4.2. Asiakkuus

Asiakas saa palvelutarpeensa mukaiset asiantuntevat palvelut lähellä arkiympäristöään. Palvelutarve arvioidaan yhdessä asiakkaan ja hänen lähiverkostonsa sekä Siun soten ammattilaisten kesken. Asiakkaiden palautekyselyjen ym. palautteenannon kanavien kautta saatua tietoa hyödynnetään kehittämisessä. Osallisuutta vahvistetaan asiakasraatien ym. menetelmien kautta.

Perhe- ja sosiaalipalvelujen laadun ja vaikuttavuuden parantamiseksi laaditaan osallisuussuunnitelma/asiakasosallisuuden vuosikello LAPE-hankkeen yhteydessä. Asiakaskyselyillä ja muilla osallistavilla menetelmillä saadaan koottua eri ikä- ja asiakasryhmiin kuuluvien asiakkaiden palautetta ja kokemustietoa palvelujen edelleen kehittämistä varten.

Asiakkuuskertomus on Siun sotessa vuosittain laadittava raportti, jonka kokoamisesta vastaa kehittämissyksikkö. Kertomuksen avulla saadaan kokonaiskuva palvelujen laadunhallinnasta ja sen kehittämiseksi tehdystä työstä asiakkaan näkökulmasta eri toimialueilla. Asiakuuskertomus tuo näkyväksi, pohdittavaksi ja päätöksentekoon vuositasolla mm. osallisuustyön, asiakaspalautteen, oikeusturvakeinojen kautta saatavat ratkaisut, asiakas- ja potilasturvallisuuden sekä vuosittain valittujen strategisten painopistealueiden/kriittisten menestystekijöiden toteutumisen.

Asiakkuus	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Osallisuussuunnitelman laadinta	Vuosikellon ja osallisuuskyselyjen laadinta.	Vuosikellon mukaiset osallisuuskyselyt.	Yhteensovitus uuteen sote-malliin.
Asiakaspalautekyselyt	Kyselyt viidellä palvelualueella	Kyselyt viidellä palvelualueella	Kyselyt viidellä palvelualueella
Kanteluiden ja muistutusten määrä ja sisällön analysointi	Käyttöönotto	Kehittäminen	Yhteensovitus uuteen sote-malliin
Asiakkaiden osallisuus kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnan uudistamisessa uuden vammaispalvelulain tavoitteiden mukaisesti	Suunnitelma laadittu, asiakkaat mukana omien palveluidensa suunnittelussa	Asiakkaat ja yhteistyötahot mukana toiminnan muutoksessa ja kehittämisessä	Asiakkaat ja yhteistyötahot mukana toiminnan muutoksessa ja kehittämisessä

6.4.3. Prosessit

Perhe- ja sosiaalipalveluissa luodaan alueille tasalaatuiset palveluprosessit. Palveluja kehitetään alueiden ominaispiirteet huomioiden. Palveluissa arvioidaan tarkoituksenmukaisimmat toiminnan järjestämistavat ja mm. palvelusetelin käytön laajentaminen.

Kuntien, järjestöjen, viranomaistoimijoiden ja Siun Soten kesken kehitetään toimivia yhteistyörakenteita alueellisesti ja kunnittain mm. maahanmuuttajatyössä ja työllisyysasioissa.

Yhteistyön vahvistaminen ja vakiinnuttaminen lastensuojelun ja erikoissairaanhoidon toteuttamien lapsille, nuorille ja perheille suunnattujen palvelujen kesken varmistaa palveluprosessin asiakaslähtöisyyden, sujuvuuden ja oikea-aikaisuuden.

Vammaispalveluissa toimitaan Kehas-suunnitelman mukaisesti kehittämällä asumiseen tuetun asumisen ratkaisuja ja mahdollistetaan asumista ja toimimista omassa lähiympäristössä. Vammaispalvelujen prosesseja yhdenmukaistetaan vammaispalvelulain muutoksia ennakkoiden. Vammaispalveluiden ja erikoissairaanhoidon nuorisopsykiatrian kanssa jatketaan yhteistyötä.

Aikuissosiaalityössä sosiaalisen asumisen prosessia kehitetään tavoitteellisesti. Asumisen ostopalvelut kilpailutetaan kevään 2018 aikana koko alueelle.

Prosessit	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Henkilökohtaisen avun järjestämistapojen lisääminen laajentamalla henkilökohtaisen avun oman toiminnan mallia kaikille alueille	Malli käytössä	Malli käytössä	Yhteensovitus uuteen sote-malliin
Lastensuojelun ja erikoissairaanhoidon vakiintunut yhteistyömalli	Mallin suunnittelu ja kokeilu	Mallin käyttöönotto	
Kehas-ohjelman mukaisen kevyen asumisen lisääminen: tuetun asumisen osuus (36 % 10/2017)	38 %	40 %	42 %
Uuden päivystysasetuksen mukaisen sosiaalipäivystysjärjestelmän kehittäminen	Mallin loppuunsaattaminen	Malli käytössä	

6.4.4. Kyvykkyys

Perhe- ja sosiaalipalveluissa ammatillisen osaamisen ja vuorovaikutustaitojen ylläpitäminen, vahvistaminen ja kehittäminen ovat ensiarvoisen tärkeitä asioita. Käytössä ovat parhaat käytännöt, näyttöön perustuvat työmenetelmät ja tarkoituksenmukainen työnjako eri ammattiryhmien välillä. Vuotuiset kehityskeskustelut, joissa työntekijä ja esimies voivat koota onnistumiset ja tavoitteiden saavuttamisen sekä todeta kehittämiskohteet, edesauttavat ammatillista kehittymistä. Työhyvinvointikyselyjen kautta kerätään tietoa henkilöstön kehittämistä ja hyvää johtamista sekä esimiestyötä varten.

Perhekeskukset ja muut palvelut toimivat osittain verkostomaisesti ja osittain samoissa fyysisissä työyksiköissä. Yhteistyö on tärkeää palvelualueilla mm. kuntien työntekijöiden, järjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Kyvykkyys	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Perhekeskusverkostojen moniammatillisten tiimien tuki	Käytössä	Käytössä	Yhteensovitus uuteen sote-malliin
Työhyvinvointikyselyn tulokset hyvällä tasolla			
Sosiaalityöntekijöiden htv täyttöaste	90%	95%	98%

6.5. Ympäristöterveydenhuolto

Ympäristöterveydenhuollon tavoitteena on turvata ihmisille terveellinen elinympäristö maakunnan alueella. Ympäristöterveydenhuollon tehtävänä on kunnallinen elintarvike- ja terveydensuojeluvalvonta, eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta sekä eläinlääkäripalvelut ja talteen otettujen seuraeläinten hoidon järjestäminen sekä kunnan leirintäalueviranomaisen tehtävät. Tehtävät ovat lakisääteisiä ja merkittävä osa tehtävistä on viranomaistehtäviä.

Pohjois-Karjalan Ympäristöterveys on hoitanut kuntien ympäristöterveydenhuollon tehtävät koko maakunnan alueella vuodesta 2013 lähtien ja toiminut osana Siun sotea 2017 lähtien. Käytännön toiminta Siun sotessa jatkuu pääosin entisellään, toimintaa jatkuvasti kehittäen ja uuden organisaation tuomat mahdollisuudet hyödyntäen.

Toiminnan suunnittelussa huomioidaan strategiassa asetetut päämäärät. Pohjois-Karjalan Ympäristöterveyden toimintaa ohjaa lainsäädännön lisäksi ympäristöterveydenhuollon jaoston hyväksymä valvontasuunnitelma, jonka toteutumista ympäristöterveydenhuollon jaosto arvioi vuosittain. Valvontasuunnitelmassa esitetään valvonnan painopisteet sekä valvontaprojektit sekä kuvataan valvonnan ja eläinlääkäripalvelujen järjestäminen sekä saatavuustavoitteet. Toiminnallisia tavoitteita vuonna 2018 ovat ympäristöterveydenhuollon keskitetyn toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmän käyttöönotto (VATI), elintarvikevalvonnan uusi riskiluokitus, maakunnallisen eläinlääkäripäivystyksen kehittäminen kehittämissuunnitelman mukaisesti ja aktiivinen osallistuminen maakuntauudistuksen valmisteluun.

Ympäristöterveydenhuolto

1 000 €	Muutettu		Muutos %
	TA 2017	TA 2018	
Toimintatuotot	3 974	3 940	-0,9 %
Myyntituotot	3 689	3 650	-1,1 %
Myyntituotot jäsenkunnilta	3 351	3 359	0,2 %
Muut myyntituotot	338	291	-13,9 %
Maksutuotot	250	255	2,0 %
Tuet ja avustukset	9	9	0,0 %
Muut toimintatuotot	26	26	0,0 %
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0,0 %
Toimintakulut	-3 475	-3 207	-7,7 %
Henkilöstökulut	-2 828	-2 852	0,8 %
Palvelujen ostot	-383	-293	-23,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-65	-58	-10,8 %
Avustukset	0	0	
Muut toimintakulut	-199	-4	-98,0 %
Toimintakate	499	733	46,9 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0,0 %
Vuosikate	499	733	46,9 %
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0,0 %
Tilikauden tulos	499	733	46,9 %
Poistoeron muutos	0	0	0,0 %
Tilikauden yli-/alijäämä	499	733	

Ei vertailukelpoinen: Sisäisiä siirtoja yhteisiin palveluihin. Ylijäämällä katetaan sisäiset erät, mikä johtuu ympäristöterveyden omasta rahoitusmallista (perussopimus).

6.5.1. Vaikuttavuus

Valvonnan vaikuttavuudella tarkoitetaan valvonnan mahdollisuuksia ennaltaehkäistä ja poistaa epäkohtia ja edistää elinympäristön terveellisyyttä. Riskiperusteisesti suunnatut tarkastukset ovat tärkeä osa valvontaa. Kuitenkin myös muilla keinoin, kuten koulutuksella, viestinnällä ja lausunnoilla saadaan aikaan vaikuttavuutta. Valvonnan vaikuttavuuden rutiininomaiselle mittaamiselle ei toistaiseksi ole olemassa kattavaa järjestelmää, mutta erilaisia mittareita kehitetään valtakunnan tasolla ja ne ovat jatkossa paremmin käytettävissä valtakunnallisen toiminnanohjausjärjestelmän kautta. Tällä hetkellä valvonnan vaikuttavuuden mittaamiseen yksikössä on otettu käyttöön yksi mittari (suunnitelman mukaisten tarkastusten osuus kaikista tarkastuksista) ja mittaristoa laajennetaan suunnitelmakaudella uuden toiminnanohjausjärjestelmän myötä.

Eläinlääkäripalvelujen osalta vaikuttavuutta luo palvelujen saatavuus ja laatu. Tavoitteena on eläinlääkäreiden yhteisvastaanotot siellä, missä maantieteelliset etäisyydet eivät muodostu liian suuriksi.

Yksityiskohtaisemmin vaikuttavuutta, tavoitteita ja toimenpiteitä käsitellään valvontasuunnitelmassa, joka sisältää myös suunnitelman eläinlääkäripalveluista. Valvonnan vaikuttavuutta arvioidaan vuosittain ympäristöterveydenhuollon jaostossa valvontasuunnitelman toteuman käsittelyn yhteydessä.

Vaikuttavuus	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Terveysvalvonnan tarkastuksia	1 400	1 400	1 400
Valvontaeläinlääkärien suoritteita (tarkastukset, päätökset, lausunnot, näytteenotot)	600	600	600
Eläinlääkärikäynnit	25 000	25 000	25 000
Vaikuttavuusmittariston käyttöönotto	Käytössä	Käytössä	Käytössä

6.5.2. Asiakkuus

Valvonnassa sovelletaan Eviran lanseeraamaa ”valvojasta valmentajaksi” -toimintatapaa.

Eläinlääkäripalvelujen saatavuustavoitteet määritellään valvontasuunnitelman yhteydessä olevassa suunnitelmassa eläinlääkäripalveluista. Eläinlääkäripäivystyksestä suoritetaan asiakaskysely 2018. Läntisen alueen eläinlääkintähuollossa otetaan käyttöön palvelunumero asiakkaille ja saatujen kokemusten perusteella harkitaan käyttööntamista muillakin alueilla.

Asiakkuus	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Asiakaskysely, eläinlääkäripäivystys	Toteutetaan		

6.5.3. Prosessit

Valvonnan osalta prosessien yhdenmukaistamiseen ja sujuvoittamiseen on kiinnitetty paljon huomiota maakunnallista yksikköä muodostettaessa ja ne ovat jatkuvan kehittämisen kohteita maakunnallisessa valvontayksikössä. Ympäristöterveydenhuollon keskitetyn toiminnanohjaus- ja tiedonhallintajärjestelmän käyttöönotto tukee näitä tavoitteita ja edistää digitalisaatiota.

Eläinlääkäripalvelujen osalta kehittämiskohteena on maakunnallisen eläinlääkäripäivystys.

Prosessit	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Ympäristöterveydenhuollon keskitetyn toiminnanohjaus ja tiedonhallintajärjestelmän käyttöönotto (VATI)	Käyttöönoton valmistelu	Käytössä	Käytössä
Elintarvikevalvonnan uusi riskiluokitus	Otetaan käyttöön	Käytössä	Käytössä
Maakunnallisen eläinlääkäripäivystyksen kehittäminen kehittämissuunnitelman mukaisesti	Suunnitellut toimenpiteet toteutetaan	Suunnitellut toimenpiteet toteutetaan	Sovelletaan uutta lakia eläinlääkäripalveluista (valmisteilla)
Pysytään talousraamissa	Kyllä	Kyllä	Kyllä

6.5.4. Kyvykkyys

Henkilöstön korkea ja oikea osaaminen on edellytys tavoitteiden saavuttamiseksi. Henkilöstön osaamista pidetään yllä ja asiantuntijuutta lisätään huolehtimalla täydennyskoulutuksesta ja riittävästä resursoinnista siihen. Henkilöstön koulutusta ja siihen liittyviä tavoitteita kuvataan tarkemmin valvontasuunnitelmassa.

Monipuolinen työhyvinvoinnin edistäminen tukee työmotivaatiota ja tavoitteiden saavuttamista. Henkilöstöä rohkaistaan kehittämiseen ja hyvien käytäntöjen esiintuomiseen

Kyvykkyys	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Kehityskeskustelut toteutuvat	100%	100%	100%
Työhyvinvointikyselyn tulosten taso	Hyvä	Hyvä	Hyvä

6.6. Kuntayhtymä yhteensä – emo

Kuntayhtymän (emo) tuloslaskelma sisältää kaikkien toimialueiden sekä yhteisten palvelujen ja ympäristöterveydenhuollon määrärahat yhteensä.

Kuntayhtymän tuloslaskelma - emo

1 000 €	Muutettu				
	TA 2017	TA 2018	Muutos %	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot	670 322	671 727	0,2 %	679 412	687 918
Myyntituotot	616 403	617 756	0,2 %	624 653	632 360
Myyntituotot jäsenkunnilta	577 083	577 787	0,1 %	584 284	591 341
Sosiaali- ja terveyspalvelut	559 559	560 958	0,3 %	567 689	574 502
Eläkevastuut	14 173	13 470	-5,0 %	13 196	13 399
Ympäristöterveydenhuolto	3 351	3 359	0,2 %	3 399	3 440
Muut myyntituotot	39 320	39 970	1,7 %	40 369	41 019
Maksutuotot	47 480	46 373	-2,3 %	47 068	47 774
Tuet ja avustukset	4 256	4 261	0,1 %	4 304	4 347
Muut toimintatuotot	2 183	3 337	52,9 %	3 387	3 437
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0,0 %	0	0
Toimintakulut	-660 825	-660 849	0,0 %	-667 322	-673 553
Henkilöstökulut	-316 087	-316 897	0,3 %	-321 650	-326 153
Palvelujen ostot	-233 710	-232 642	-0,5 %	-233 805	-234 974
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-50 647	-49 521	-2,2 %	-49 769	-50 018
Avustukset	-28 975	-31 191	7,6 %	-31 347	-31 504
Muut toimintakulut	-31 406	-30 598	-2,6 %	-30 751	-30 905
Toimintakate	9 497	10 878	14,5 %	12 090	14 366
Rahoitustuotot ja -kulut	-994	-1 029	3,5 %	-1 062	-1 097
Korkotuotot	70	5	-92,9 %	5	5
Muut rahoitustuotot	351	231	-34,2 %	236	240
Korkokulut	-1 400	-1 250	-10,7 %	-1 288	-1 326
Muut rahoituskulut	-15	-15	0,0 %	-15	-16
Vuosikate	8 503	9 849	15,8 %	11 028	13 269
Poistot ja arvonalentumiset	-8 904	-10 261	15,2 %	-11 440	-13 681
Tilikauden tulos	-401	-412	2,6 %	-412	-412
Poistoeron muutos	401	412	2,7 %	412	412
Tilikauden yli-/alijäämä	0	0	0,0 %	0	0

Emon investointisuunnitelma

Suuret hankkeet (vähintään 1 000 000 euroa)	Kokonais- kustannus	Taloussuun. 2018-2020	TA2018	TS2019	TS2020
1 B päivystysosasto	1 650 000	1 600 000	1 600 000		
B-siipi k. krs kemian laboratorio väistö	1 500 000	1 500 000	100 000	1 400 000	
E-siiven peruskorjaus (Keskussairaala)	50 000 000	1 950 000	650 000	650 000	650 000
Apuväline- ja logistiikkakeskus (Siilainen)	3 000 000	2 950 000	200 000	1 750 000	1 000 000
Laajennushanke J2 (Keskussairaala)	42 700 000	29 400 000	17 000 000	11 700 000	700 000
A-siiven peruskorjaus (osastot 8, 9, 10, 11, P)	7 100 000	100 000			100 000
Suuret hankkeet yhteensä	131 750 000	37 500 000	19 550 000	15 500 000	2 450 000
Pienet hankkeet (alle 1 000 000 euroa) yhteensä		6 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000
Rakennusinvestoinnit yhteensä		43 500 000	21 550 000	17 500 000	4 450 000
Siun soten kalusto- ja laitehankinnat		19 762 400	6 392 400	8 970 000	4 400 000
UNA-hanke		1 500 000	400 000	570 000	530 000
ICT-hankinnat		1 000 000	1 000 000		
Laitehankinnat yhteensä		22 262 400	7 792 400	9 540 000	4 930 000
KUNTAYHTYMÄN INVESTOINNIT YHTEENSÄ		65 762 400	29 342 400	27 040 000	9 380 000

6.7. Pelastuslaitos

Pohjois-Karjalan pelastuslaitoksen johtokunnan tehtävänä on vastata pelastustoimen ja ensihoidon palvelutasosta, pelastuslaitoksen toiminnan ja nuohouspalvelujen asianmukaisesta järjestämisestä Pohjois-Karjalan maakunnan alueella.

Pelastuslaitoksen tulee huolehtia:

1. pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, valistuksesta ja neuvonnasta, jonka tavoitteena on tulipalojen sekä muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan,
2. asianmukaisesta toiminnasta onnettomuus- ja vaaratilanteissa sekä onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa,
3. pelastustoimen valvontatehtävistä,
4. väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteissa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä,
5. pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä,
6. ensihoitopalveluun kuuluvista tehtävistä,
7. pelastustoimen alueeseen kuuluvien kuntien valmiussuunnittelun tukemisesta, niin kuin siitä on kunnan kanssa sovittu,
8. maa- ja alusöljyvahinkojentorjunnasta sekä muistakin muussa laissa pelastustoimelle säädetyistä tehtävistä,
9. asiantuntijatehtävistä maankäytön suunnittelussa, rakentamisen ohjauksessa ja valvonnassa,
10. suuronnettomuus- ja valmiusharjoitusten sekä lähialueyhteistyöharjoitusten järjestämisestä.

Liikelaitoksen yhtymävaltuustoon nähden sitovat taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet sekä palvelutason mittari vuonna 2018:

Tavoite	TA 2018		
Pelastuslaitos tilikauden yli/alijäämä	0 euroa		
Pelastustoimen toimintavalmiusajan toteutuminen:	Kiireelliset pelastustehtävät Ensimmäinen pelastusyksikkö		
Riskiluokka	6 min	10 min	20 min
Luokka 1	50 %		
Luokka 2		50 %	
Luokka 3			50 %

Laitoksen taloudellinen tulostavoite (yliäämä ennen satunnaisia eriä) on 0 milj. euroa. Pelastustoimen kuntakohtaiset maksuosuudet nousevat 0,25 % vuoden 2017 tasosta. Vuonna 2018 maakunnan asukaskohtainen kustannustavoite pelastustoimen palveluista on 72,71 euroa/asukas (asukkaita 31.12.2016 164 085). Pelastustoimen osalta kuntien nettomenot ovat 11.930.980 euroa. Pelastustoimen tulosalueen talousarvio sisältää palveluiden ylläpitämisen nykyisellä tasolla. Talousarviossa on varauduttu palkkojen 1,5 % yleiskorotukseen, mikä aiheuttaa pelastustoimen tulosalueelle noin 95.000 euron tasapainotustarpeen. Pelastustoimen tulosalueen talouden tasapainottamiseksi tehdään seuraavia toimenpiteitä:

- Osa pelastustoimen investoinneista siirretään toteutettavaksi vuonna 2019.
- Aineiden ja tavaroiden hankinnoista karsitaan 10,8 % vuoden 2017 tasosta.
- Ostopalveluja vähennetään 3 % vuoden 2017 tasoon nähden.
- Henkilöstökulujen kasvu rajataan enintään 0,4 %:iin.

Pelastustoimen tulosalueen talousarvioon on sisällytetty 3 henkilötyövuoden lisäys operatiivisen toiminnan henkilökehyykseen Joensuun, Outokumpu, Polvijärven ja Liperin palvelualueilla. Muutos toteutetaan pelastuslaitoksen sisäisin järjestelyin siirtämällä päällikkötehtävistä ja turvallisuuspalveluiden asiantuntijatehtävistä yhteensä kolmen htv:n työpanos operatiiviseen toimintaan. Lisäksi paloasemien työaikajärjestelyitä uudistetaan vastaamaan paremmin palveluiden tarvetta.

Pelastuslaitoksen tuottamien ensihoitopalveluiden asukaskohtainen kustannus on 29,13 euroa/asukas (asukkaita 31.12.2016 167 599). Ensihoitopalveluiden nettomenot ovat 4.881.700

euroa. Vuonna 2017 tapahtunut työajan lyhennys aiheuttaa tulosalueen työaikakehykseen 11 henkilötyövuoden lisästarpeen. Lisäksi tulosalueen suunnitelman mukaiset poistot lisääntyvät 93.000 eurolla. Edellä mainitut muutokset lisäävät 720.000 eurolla tulosalueen nettokustannuksia. Toimintatulojen on arvioitu lisääntyvän 5-6 % vuoden 2017 tasosta. Tulojen lisäyksen arvioidaan kattavan toimintamenojen kasvun.

Pelastuslaitoksen nettoinvestointien määrä vuodelle 2018 on 1.395.000 euroa.

Investointisuunnitelma sisältää seuraavat kalustoinvestoinnit:

Pelastustoimi:

1. Puomitikasauton hankinta (investointi jakautuu vuosille 2017 ja 2018)
2. Kevyen polttoöljyn keräilylaitteistoja 2 kpl sekä öljypuomien hankinnan
3. Hälytysjärjestelmien ja viestikaluston hankinnat erillisen suunnitelman mukaisesti
4. Pelastustoimen valtakunnallinen tietohallintohankkeeseen (Varanto) osallistuminen

Ensihoito:

1. Seitsemän ambulanssin hankinnat varusteineen

Maakuntaudistuksen ja pelastustoimen uudistuksen valmistelu on täydessä käynnissä. Sote- ja maakuntaudistuksen alueellisen valmistelun eteneminen tulee työllistämään valmisteluun osallistuvia henkilöitä vuoden 2020 alkuun saakka. Pelastuslaitokselta osallistuu kuusi asiantuntijaa valtakunnallisten työryhmien työskentelyyn, jonka lisäksi käynnistyy alueellinen suunnittelutyö pelastuslaitoksen siirtymiseksi maakuntahallintoon. Uudistuksen suunnittelutyön on arvioitu vaativan vuosittain 3-4 htv:n työpanosta pelastuslaitoksen henkilökehystä.

POHJOIS-KARJALAN PELASTUSLAITOS -LIKELAITOS

TULOSBUDJETTI 2018, suunnitelma 2019-2020, 1 000 euroa (ulkoiset ja sisäiset)

	TA2017	TA2018	Muutos %	TS2019	TS2020
Liiketoiminnan tulot	23 903	25 111	5,1 %	25 678	25 837
Liiketoiminnan menot	-23 903	-25 111	5,1 %	-25 678	-25 837
Materiaalit ja palvelut	-3 806	-3 798	-0,2 %	-3 836	-3 874
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 435	-1 395	-2,8 %	-1 409	-1 423
Palvelujen ostot	-2 371	-2 403	1,3 %	-2 427	-2 451
Henkilöstökulut	-17 155	-18 300	6,7 %	-18 483	-18 668
Poistot ja arvonalentumiset	-978	-1 115	14,0 %	-1 255	-1 170
Liiketoiminnan muut kulut	-1 964	-1 898	-3,4 %	-2 104	-2 125
Liikelylijäämä (-alijäämä)	0	0	0,0 %	0	0
Rahoitustulot ja -menot	0	0	0,0 %	0	0
Ylijäämä ennen satunnaisia eriä	0	0	0,0 %	0	0
Satunnaiset tulot ja -menot	0	0	0,0 %	0	0
Tilinpäätössiirrot	0	0	0,0 %	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	0	0	0,0 %	0	0

POHJOIS-KARJALAN PELASTUSLAITOS -LIKELAITOS

RAHOITUSBUDJETTI 2018, suunnitelma 2019-2020, 1 000 euroa

	TA2018	TS2019	TS2020
Toiminnan rahavirta			
Liikelylijäämä	0	0	0
Poistot ja arvonalentumiset	1 115	1 255	1 170
Rahoitustulot- ja menot	0	0	0
Tulorahoituksen korjaukset	-10	-10	-10
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-1 555	-1 220	-1 205
Rahoitusosuudet investointimenoihin	150	20	0
Omaisuuksien luovutustulot	10	10	50
Toiminnan ja investointien rahavirta	-290	55	5
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset		0	0
Lainakannan muutokset		0	0
Oman pääoman muutokset			
Vaikutus maksuvalmiuteen	-290	55	5

6.7.1. Vaikuttavuus

Toiminnan vaikuttavuutta voidaan mitata operatiivisen palvelun saatavuudella ja onnettomuuksien ennalta ehkäisemiseen käytettävällä työpanoksella. Pelastuslaitos antaa tasapuoliset pelastustoimen ja ensihoidon palvelut asukkaille nopeasti ja viivytyksettä palvelutaso-päätöksissä päätetyllä tasolla.

Voimavaroja suunnataan onnettomuuksien ennalta ehkäisytyöhön. Valvontasuunnitelman mukaiset palotarkastukset tehdään 650 yritys- ja laitoskohteeseen (A1-A6) ja 2.500 asuinrakennukseen. Lisäksi tehdään muita valvontatoimenpiteitä 1.000 kappaletta. Asuinrakennusten palotarkastuksien painopisteenä on edistää ikäihmisten kotien turvallisuutta.

Pelastuslaitoksen ja Pohjois-Karjalan Pelastusalanliiton järjestämiin turvallisuusviestinnän koulutustapahtumiin ja muihin tilaisuuksiin osallistuu 20 % maakunnan asukkaista. Pelastuslaitos osallistuu valtakunnallisiin valistuskampanjoihin (Nou Hätä ja paloturvallisuusviikko) ja alueella järjestettäviin messutapahtumiin.

Vaikuttavuus	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Pelastustoimi: Riskiruudun toimintavalmiusajan toteuma % / kiireellisten tehtävien määrästä.	50 %	50 %	50 %
Ensihoito: Palvelutasopäätöksen mukainen toimintavalmiusajan toteuma riskiluokissa 1 -5.	K/E	K/E	K/E
Valvontatarkastusten määrä (kpl)	4.150	4.150	4.150
Turvallisuusviestintä (% maakunnan asukasmäärästä)	20 % 32.800 hlöä	20 %	20 %

6.7.2. Asiakkuus

Pelastuslaitoksen tärkein asiakasryhmä on maakunnan asukkaat, joiden turvallisuuspalveluiden saatavuudesta pelastuslaitos huolehtii omalta osaltaan. Lisäksi tärkeisiin asiakkuuksiin kuuluu omistajakuntien ja muiden viranomaisten varautumiseen liittyvien tehtävien yhteensovittaminen ja koordinoiminen. Kolmantena asiakaspintana on Siun soten sisäisten palvelutarpeiden tunnistaminen.

Pelastuslaitos toteuttaa asukkaille suunnatun Turvaa maaseudulle - kehittämishankeen yhteistyössä Pohjois-Karjalan Pelastusalanliitto ry:n ja Maaseudun Sivistysliiton Pohjois-Karjalan aluejärjestö ry:n kanssa.

Pelastuslaitos kouluttaa ja neuvoo ihmisiä turvallisuustiedoissa ja -taidoissa. Siun soten henkilöstöllä on velvoite osallistua määräajoin erilaisiin turvallisuuskoulutuksiin. Pelastuslaitoksella on valmis kouluttajaorganisaatio, jota voidaan hyödyntää henkilökunnan sisäisessä työpaikkakoulutuksessa. Koulutuksien järjestäminen edellyttää koulutustarpeiden tunnistamista, joiden perusteella laaditaan erillinen koulutussuunnitelma.

Asiakkuus	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Asumisturvallisuuden edistäminen: Turvaa-maaseudulle hankeen toteuttaminen hankesuunnitelman mukaisesti.	K/E	-	-
Siun soten henkilökunnan turvallisuuskoulutus	EA- ja muut koulutukset	EA- ja muut koulutukset	EA- ja muut koulutukset

6.7.3. Prosessit

Pelastuslaitoksella on kaikkien kuntien alueella ympärivuorokauden toimiva palveluverkosto, jota ylläpidetään kaikissa turvallisuustilanteissa. Tulevaisuuden palveluita suunniteltaessa on tärkeää hyödyntää koko palveluverkostoa mahdollisemman optimaalisella tavalla. Ensihoidon yhteyteen on järkevää rakentaa erilaisia kotiin vietäviä terveyshuollon palveluita, joita voidaan toteuttaa kiireellistä avun saantia vaarantamatta. Samalla pelastuslaitoksen sisällä kehittää toimintamalleja, joiden avulla voidaan ensihoitohenkilöstön osaamista hyödyntää entistä paremmin erilaisten pelastustehtävien hoitamisessa.

Prosessit	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Kotiin vietävien terveys- ja ensihoitopalveluiden kehittäminen (epoc).	Kitee, Ilomantsi, Juuka ja Lieksa	Heinävesi ja Nurmes	
AVOT-hanke/ kotiin vietävät palvelut/pilotti 1 henkilön yksikkö.	Joensuu		

6.7.4. Kyvykkyys

Henkilöstön ammattitaidon ja toimintakunnon ylläpitämiseen sekä kehittämiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Operatiivisen henkilöstön toimintakunnon ylläpitäminen ja testaaminen sekä varhainen puuttuminen ongelmiin on tärkeä osa pelastuslaitoksen suorituskykyä.

Vapaaehtoisen ja vakinaisen henkilökunnan rekrytoinnin onnistuminen sekä hyvän työnantajakuvan vaaliminen ovat yksi pelastuslaitoksen tärkeimmistä kriittisistä menestystekijöistä.

Vapaaehtoisen henkilöstön vaihtuvuus vuositasolla on arvioitu noin 20–30 henkilöksi. Toiminnalliset seikat huomioiden vapaaehtoisen henkilöstömäärä on tarkoitus säilyttää vuoden 2017 tasolla. Palokuntanuoria ja – naisia on toiminnassa mukana 19 paloasemalla. Nuoriso- ja naisosastojen toimintaan osallistuu 300 henkilöä.

Kyvykkyys	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Vapaaehtoisen henkilöstön määrä	500	500	500

6.8. Tytäryhtiöt

Konserniohjaus (miten omistetaan) ja omistajastrategia (mitä omistetaan) ovat osa kuntayhtymän omistajapolitiikkaa. Konserniohjaus voidaan jakaa edelleen omistajaohjaukseen (miten päätösvaltaa käytetään) ja valvontaohjeiden antoon tytäryhteisöille. Valtuusto hyväksyi konserniohjeen 12.4.2017. Kuntalain uudet säännökset omistajaohjauksesta ja konserniohjeesta tulivat voimaan 1.6.2017. Konserniohje huomioi kuntalain säännökset. Konserniohjeen sisältö on laadittu niin, että siinä on olennaisilta osiltaan sisällä myös omistajaohjauksen periaatteet. Konserniohjeessa edellytetään, että tytäryhtiöt sitoutuvat siinä määriteltyjen periaatteiden noudattamiseen.

Siun soten konsernirakenne muuttuu tulevan vuoden vaihteessa. Tytäryhtiöiden määrä laskee nykyisestä kuudesta viiteen, kun Karjalan Tekstiilipalvelu Oy (Karteks) sulautetaan Sakupe Oy:öön. Siun sote saa sulautumisessa Sakupesta noin 10 %:n omistusosuuden.

Konsernin tytäryhtiöt vuoden 2018 alussa ovat Polkka – Pohjois-Karjalan Tukipalvelut Oy, Siun Talous Oy, Tikkamäen Palvelut Oy, Koy Tikkamäen Vuokratalot, Koy Paiholankoski sekä Siun Säätiö. Tytäryhtiöt ja niiden omistusosuudet käyvät ilmi seuraavasta kuviosta. Osakkuusyhteisöt Itä-Suomen laboratorion keskuksen liikelaitoskuntayhtymä (Islab) ja Pohjois-Karjalan Tietotekniikkakeskus Oy (Pttk) eivät ole konserniohjauksen alaisia, mutta ovat merkittäviä palvelutuottajia Siun sotelle.

Tikkamäen Palvelut Oy vastaa kokonaisvaltaisesti Tikkamäen alueen pysäköinnin järjestämisestä, kahvilapalvelujen tuottamisesta ja toimitilojen operoinnista. Mainitut kolme osa-aluetta ovat euroilla mitaten keskenään suunnilleen yhtä suuria. Yhtiö työllistää runsaat 10 henkilöä. Kuntayhtymä subventoi henkilökunnan pysäköintiä 75.000 eurolla vuonna 2018.

Kiinteistö Oy Paiholankoski on asuinkerrostaloa hallinnoiva yhtiö Kontiolahdella Paiholan kylällä. Yhtiö on ollut realisoitavana, mutta tämä ei ole toistaiseksi tuottanut tulosta. Myyntiä jatketaan vuonna 2018. Kontiolahden kunta omistaa yhtiöstä noin 43 %.

Kiinteistö Oy Tikkamäen Vuokratalot hallinnoi runsasta 100 asuinhuoneistoa. Yhtiön tehtävänä on tarjota kuntayhtymän henkilöstölle laadukkaita ja markkinahintaisia työsuhteasuntoja. Yhtiö omistaa myös Honkalammella sijaitsevan kehitysvammaisten erityishuoltoa palvelevan asumisyksikkö Honkatähden. Siun sote omistaa yhtiön 100 %:sesti.

Polkka – Pohjois-Karjalan tukipalvelut Oy on laitoshuolto-, siivous ja ravintopalveluja omistajilleen ja Lieksan kaupungin alueella sosiaali- ja terveystalouden tukipalveluja tuottava yhtiö. Vuosi 2017 oli yhtiön ensimmäinen toimintavuosi. Joensuun kaupunki omistaa yhtiöstä 40 %. Yhtiön henkilöstö on noin 500 ja liikevaihto 30 miljoonaa euroa.

Siun Talous Oy tuottaa taloushallinto- ja palkanlaskentapalveluja omistajilleen. Vuosi 2017 oli yhtiön ensimmäinen toimintavuosi. Joensuun kaupunki omistaa yhtiöstä noin 39 % ja Kiteen kaupunki 3 %. Yhtiön henkilöstö on noin 85 ja liikevaihto 5 miljoonaa euroa.

Valtuusto hyväksyi keväällä 2017 konserniohjeen, jossa määrätään keskeiset konserniohjauksen periaatteet ja ohjeet tytäryhtiöille. Yksi keskeinen periaate on, että konserniyhteisöjen on huomioitava toiminnassaan konsernin kokonaisuus. Tytäryhtiöt tukevat toiminnallaan emon perustehtävistä suoriutumista tuottamalla sille palvelusopimuksissa määritetyt palvelut. Palvelusopimuksissa sovitaan myös laatu- ja kustannuskriteereistä. Tytäryhtiöt ovat velvolliset noudattamaan taloudessaan kuntayhtymän talouden kehysohjausta. Tytäryhtiöt voivat tuottaa palveluja myös toisilleen. Yhtiöt ovat velvolliset huolehtimaan siitä, että osakkaiden inhouse-asema ei vaarannu, ellei omistajaohjauksella ole toisin linjattu.

6.8.1. Vaikuttavuus

Vaikuttavuus	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Konserniohjeen mukainen konsernihallinto	Käytössä		
Kustannustietoisuutta tukeva tukipalvelukulujen budjetointi	Käytössä		
Palvelusopimusten sisältö, tarkistus vuosittain	31.10. mennessä	31.10. mennessä	31.10. mennessä
Toiminnallisiin muutoksiin reagoiva kustannusten hallinta	Käytössä		

6.8.2. Asiakkuus

Asiakkuus	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Palvelusopimusten mukainen palvelujen määrä	k/e	k/e	k/e
Palvelusopimusten mukainen palvelujen hinta	k/e	k/e	k/e
Palvelusopimusten mukainen palvelujen laatutaso	k/e	k/e	k/e

6.8.3. Prosessit

Prosessit	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Tekstiilihuoltoprosessin tehokas toiminta uudessa ympäristössä	Valmis 30.6.		
Talousarvion mukaisen tuloksen toteutuminen	k/e	k/e	k/e

6.8.4. Kyvykkyys

Kyvykkyys	Tavoite 2018	Tavoite 2019	Tavoite 2020
Hallitustyöskentelyn valmiuksien parantaminen, HHJ-kurssille osallistuminen; hallitusten jäsenet, konsernin johto	max 1 - 2 hlöä /toimija	max 1 - 2 hlöä /toimija	max 1 - 2 hlöä /toimija

7. KUNTAYHTYMÄN TALOUSARVIO 2018 JA TALOUS- SUUNNITELMA 2018 – 2020

TULOSLASKELMAOSA

1 000 €	Muutettu TA 2017	TA 2018	Muutos %	TS 2019	TS 2020
Toimintatuotot	687 839	689 529	0,2 %	697 620	706 294
Myyntituotot	628 355	629 641	0,2 %	636 880	644 690
Myyntituotot jäsenkunnilta	588 984	589 718	0,1 %	596 358	603 560
Sosiaali- ja terveyspalvelut	559 559	560 958	0,3 %	567 689	574 502
Pelastuslaitos	11 901	11 931	0,3 %	12 074	12 219
Eläkevastuut	14 173	13 470	-5,0 %	13 196	13 399
Ympäristöterveydenhuolto	3 351	3 359	0,2 %	3 399	3 440
Muut myyntituotot	39 371	39 923	1,4 %	40 522	41 130
Maksutuotot	48 055	47 075	-2,0 %	47 781	48 497
Tuet ja avustukset	9 024	9 240	2,4 %	9 332	9 426
Muut toimintatuotot	2 405	3 573	48,6 %	3 627	3 681
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0,0 %	0	0
Toimintakulut	-677 364	-677 536	0,0 %	-684 275	-690 758
Henkilöstökulut	-333 243	-335 197	0,6 %	-340 225	-344 988
Palvelujen ostot	-229 846	-227 897	-0,8 %	-229 036	-230 181
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-51 944	-50 754	-2,3 %	-51 008	-51 263
Avustukset	-29 039	-31 256	7,6 %	-31 412	-31 569
Muut toimintakulut	-33 292	-32 432	-2,6 %	-32 594	-32 757
Toimintakate	10 475	11 993	14,5 %	13 345	15 536
Rahoitustuotot ja -kulut	-994	-1 029	3,5 %	-1 062	-1 097
Korkotuotot	70	5	-92,9 %	5	5
Muut rahoitustuotot	351	231	-34,2 %	236	240
Korkokulut	-1 400	-1 250	-10,7 %	-1 288	-1 326
Muut rahoituskulut	-15	-15	0,0 %	-15	-16
Vuosikate	9 481	10 964	15,6 %	12 283	14 439
Poistot ja arvonalentumiset	-9 882	-11 376	15,1 %	-12 695	-14 851
Tilikauden tulos	-401	-412	2,7 %	-412	-412
Poistoeron muutos	401	412	2,7 %	412	412
Tilikauden yli-/alijäämä	0	0	0,0 %	0	0

RAHOITUSOSA

1 000 €	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Toiminnan ja investointien rahavirta			
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	10 964	12 283	14 439
Toiminnan rahavirta	10 964	12 283	14 439
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-30 892	-28 260	-10 580
Rahoitusosuudet investointimenoihin	160	30	50
Investointien rahavirta	-30 732	-28 230	-10 530
Toiminnan ja investointien rahavirta	-19 768	-15 947	3 909
Rahoituksen rahavirta			
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	25 000	20 000	10 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-17 521	-8 546	-8 846
Oman pääoman muutokset	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	7 479	11 454	1 154
Rahavarojen muutos	-12 289	-4 493	5 063

Rahavarat 31.12.	17 711	13 218	18 281
Rahavarat 1.1.	30 000	17 711	13 218

INVESTOINTIOSA

Investointiosa	Taloussuun. 2018-2020	TA 2018	TS 2019	TS 2020
Tulot, milj. euroa				
Rahoitusosuudet investointeihin (Emo)	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahoitusosuudet investointeihin (Pelastuslaitos)	0,2	0,2	0,0	0,1
Kuntayhtymä yhteensä	0,2	0,2	0,0	0,1
Menot, milj. euroa				
Rakennushankkeet	43,5	21,6	17,5	4,45
Laitehankkeet	22,3	7,8	9,5	4,9
Pelastuslaitos	4,0	1,6	1,2	1,2
Kuntayhtymä yhteensä (sitovuustaso)	69,7	30,9	28,3	10,6
Investointiosa yhteensä				
Tulot, milj. euroa	0,2	0,2	0,0	0,1
Menot, milj. euroa	69,7	30,9	28,3	10,6
Netto, milj. euroa	69,5	30,7	28,2	10,5
Muutos%			-8 %	-63 %